

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵

آزمون

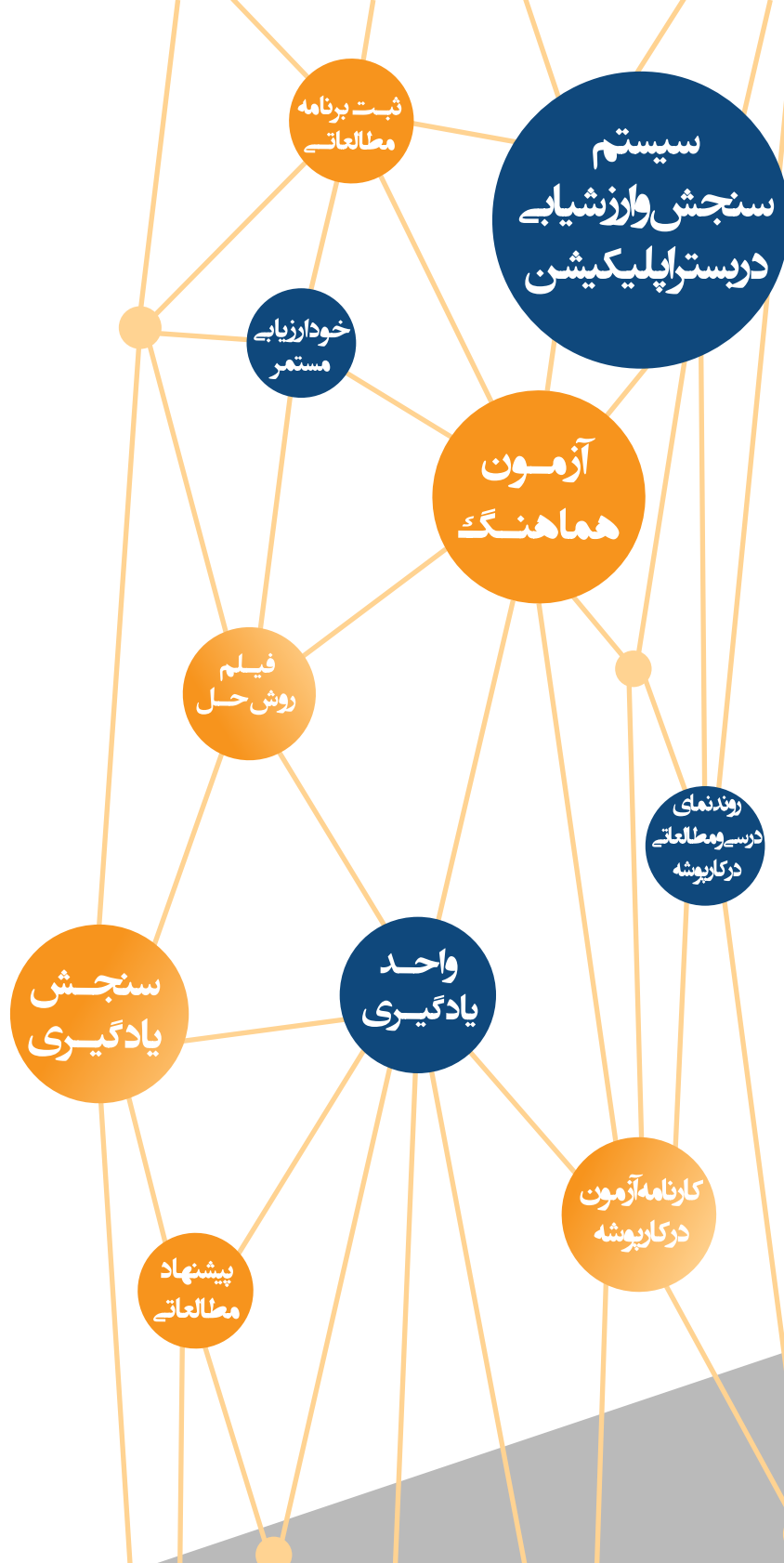
هماهنگ

شماره

۲

دفترچه سوال و پاسخ

یازدهم انسانی

ردیف	مواد آزمون	تعداد سوال	محتوای آزمون
۱	ریاضی و آمار	۱۵	فصل ۱ و فصل ۲ (درس ۱)
۲	علوم و فنون ادبی	۲۰	درس های ۱ تا ۴
۳	عربی	۱۵	درس های ۱ و ۲
۴	تاریخ	۱۰	درس های ۱ تا ۵
۵	جغرافیا	۱۰	درس های ۱ تا ۴
۶	جامعه شناسی	۱۰	درس های ۱ تا ۶
۷	فلسفه	۱۵	درس های ۱ تا ۳
۸	روان شناسی	۱۵	درس های ۱ تا ۳

درس خواندن هدمند

با اپلیکیشن مرآت
meraati.ir

کیفیت بخشی آموزش مدرسه

۱. چند تا از عبارت‌های زیر گزاره محسوب نمی‌شوند؟

الف) عدد ۲۵ عددی اول است.

$$\text{ب) } \sqrt{x^2 + 4} = x + 2$$

$$\text{پ) } \mathbb{N} \subseteq \mathbb{Z} \subseteq \mathbb{R}$$

ت) رنگ قرمز جذاب‌تر از رنگ آبی است.

۱ ①

۲ ②

۳ ③

۴ ④ صفر

پاسخ

۲. عبارت‌های «ب» و «ت» گزاره نمی‌باشند. قسمت «ب» گزاره‌نما

است، زیرا با مقادیر مختلف x ارزش متفاوت پیدا می‌کند:

$$x = 0 : \sqrt{0^2 + 4} = 2 = 0 + 2 : T$$

$$x = 1 : \sqrt{1^2 + 4} = \sqrt{5} \neq 1 + 2 : F$$

فیلم پاسخ

۲. نقیض کدام گزاره درست است؟

① اگر تمام داده‌های آماری باهم برابر باشند، میانگین آن‌ها برابر صفر است.

② معادله $x^2 + x - 2 = 0$ دو ریشه حقیقی دارد.

③ $(\mathbb{Z} \subseteq \mathbb{R}) \wedge (\mathbb{N} \subseteq \mathbb{Z})$

④ $(-\sqrt{2} < 3) \vee (-\sqrt{2} > 3)$

پاسخ

① گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

گزینه «۱»: اگر تمام داده‌ها برابر باشند میانگین با آن داده‌ها برابر خواهد بود. پس ارزش گزاره نادرست و ارزش نقیض آن درست است.

گزینه «۲»: مقدار Δ برای معادله داده شده مثبت است، پس ارزش گزاره داده شده درست و ارزش نقیض آن نادرست است.

گزینه «۳»: در ترکیب عطفی زمانی که هر دو گزاره درست باشند، ارزش گزاره درست است، پس ارزش این گزاره درست و ارزش نقیض آن نادرست است.

گزینه «۴»: در ترکیب فصلی زمانی که یکی از گزاره‌ها درست باشد، ارزش آن درست است، پس ارزش گزاره داده شده درست و ارزش نقیض آن نادرست است.

فیلم پاسخ

۳. جدول ارزش گزاره $r \wedge (p \Rightarrow q)$ شامل چند ردیف می‌باشد؟

۱) ۲

۲) ۴

۳) ۸

۴) ۱۶

پاسخ

۳. گزاره داده شده شامل گزاره‌های p ، q و r است، پس دارای $۲^۳ = ۸$ ردیف (سطر) می‌باشد.

فیلم پاسخ

۴. در جدول ارزش گزاره $(p \Rightarrow q) \vee (p \Rightarrow \sim q)$ در ستون نتیجه چند T وجود دارد؟ (T به معنای همواره درست می باشد).

۱) ۴

۲) ۳

۳) ۲

۴) صفر

پاسخ

۱) جدول را رسم می کنیم:

p	q	$p \Rightarrow q$	$p \Rightarrow \sim q$	$(p \Rightarrow q) \vee (p \Rightarrow \sim q)$
T	T	T	F	T
T	F	F	T	T
F	T	T	T	T
F	F	T	T	T

فصل

فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

واحد یادگیری

درس ۱: گزاره ها و ترکیب گزاره ها

زیر واحد یادگیری

ترکیب شرطی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۵ در گزاره «اگر آنگاه $\sqrt{2}$ عددی صحیح است.» کدام

گزاره را قرار دهیم تا ارزش کل گزاره نادرست باشد؟

① $\frac{3}{4} \in \mathbb{N}$

② عدد ۳۰ مضرب عدد ۳۰۰ است.

③ عدد ۳ ریشه معادله $x^2 - 4x + 3 = 0$ است.

④ $4 + \sqrt{2} \in \mathbb{Q}$

پاسخ

③ برای آنکه $p \Rightarrow q$ نادرست باشد، باید p درست و q نادرست

باشد. در این مسئله « $\sqrt{2}$ عددی صحیح است» گزاره‌ای نادرست

است پس باید از میان گزینه‌ها یک گزاره درست انتخاب کنیم.

گزینه «۳»: با حل معادله به روش کلی داریم:

$$x = \frac{4 \pm \sqrt{4}}{2} \Rightarrow \begin{cases} x = 1 \\ x = 3 \end{cases}$$

بنابراین ارزش این گزاره درست است.

فیلم پاسخ

۶ اگر $p \Leftrightarrow q$ گزاره‌ای درست باشد، آنگاه چند تا از گزاره‌های زیر الزاماً درست هستند؟

الف) $p \wedge q$

ب) $p \vee q$

پ) $p \Rightarrow q$

ت) $q \Leftrightarrow p$

۱) ۳

۲) ۱

۳) ۲

۴) صفر

پاسخ

۳ شرط آنکه $p \Leftrightarrow q$ درست باشد آن است که ارزش هر دو گزاره p و q یکسان باشد، اگر p و q هر دو نادرست باشند، گزاره‌های «الف» و «ب» نادرست و گزاره‌های «پ» و «ت» درست هستند و اگر p و q هر دو درست باشند، همه گزاره‌ها درست هستند. پس در حالت کلی «الف» و «ب» ممکن است نادرست باشند و بقیه حتماً درست هستند.

فصل

فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

واحد یادگیری

درس ۱: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها

زیرواحد یادگیری

ترکیب دوشروطی / عکس نقیض

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۷. گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (p \vee q)$ با کدام گزاره هم ارز است؟ (T)
گزاره همواره درست است.

۱ p

۲ q

۳ $\sim p$

۴ T

۴

$$\begin{aligned} (p \wedge q) \Rightarrow (p \vee q) &\equiv (\sim (p \wedge q)) \vee (p \vee q) \\ &\equiv (\sim p \vee \sim q) \vee (p \vee q) \\ &\equiv (\underbrace{\sim p \vee p}_T) \vee (\underbrace{\sim q \vee q}_T) \equiv T \end{aligned}$$

فصل

فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

واحد یادگیری

درس ۱: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها

زیر واحد یادگیری

ترکیب شرطی

حیطه شناختی

مقدماتی

پاسخ

فیلم پاسخ

۸. عکس نقیض گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (r \vee s)$ کدام گزاره است؟

① $(r \vee s) \Rightarrow (p \wedge q)$

② $(\sim r \vee \sim s) \Rightarrow (\sim p \wedge \sim q)$

③ $(\sim r \wedge \sim s) \Rightarrow (\sim p \vee \sim q)$

④ $(\sim p \vee \sim q) \Rightarrow (\sim r \wedge \sim s)$

پاسخ

③ عکس نقیض گزاره $p \Rightarrow q$ به صورت $\sim q \Rightarrow \sim p$ است،

پس عکس نقیض گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (r \vee s)$ به صورت زیر است:

$$\sim(r \vee s) \Rightarrow \sim(p \wedge q) \equiv (\sim r \wedge \sim s) \Rightarrow (\sim p \vee \sim q)$$

فصل

فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

واحد یادگیری

درس ۱: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها

زیرواحد یادگیری

ترکیب دشرطی / عکس نقیض

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۹. اگر گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (r \vee s)$ نادرست باشد، ارزش چند تا

از گزاره‌های زیر نادرست است؟

الف) $p \Leftrightarrow q$

ب) $p \Leftrightarrow r$

پ) $r \Leftrightarrow s$

ت) $(p \vee r) \Leftrightarrow (q \vee s)$

۱) ۴

۲) ۳

۳) ۲

۴) ۱

پاسخ

۴) اگر ارزش گزاره $(p \wedge q) \Rightarrow (r \vee s)$ نادرست باشد، پس

ارزش $p \wedge q$ درست و ارزش $r \vee s$ نادرست است و این فقط در

صورتی ممکن است که p و q هر دو درست و r و s هر دو

نادرست باشند.

در این وضعیت ارزش گزاره‌های «الف»، «پ» و «ت» درست و

ارزش گزاره «ب» نادرست است.

فصل

فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

واحد یادگیری

درس ۱: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها

زیرواحد یادگیری

ترکیب دشرطی / عکس نقیض

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۰. توصیف عبارت «مجموع مربعات دو عدد x و y از حاصل ضرب مربعات آن دو بیشتر است.» در ریاضی به کدام صورت است؟

- ① $x^2 + y^2 > x^2 y^2$
- ② $x^3 + y^3 > x^2 + y^2$
- ③ $x^2 + y^2 > x^2 y^2$
- ④ $x^3 + y^3 > \sqrt{x} + \sqrt{y}$

پاسخ

۳

$$\begin{cases} x \xrightarrow{\text{مربع}} x^2 \\ y \xrightarrow{\text{مربع}} y^2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x^2 + y^2: \text{مجموع مربعات} \\ x^2 y^2: \text{حاصل ضرب مربعات} \end{cases} \Rightarrow x^2 + y^2 > x^2 y^2$$

فصل

فصل ۱: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

واحد یادگیری

درس ۲: استدلال ریاضی

زیرواحد یادگیری

تبدیل جملات فارسی به نماد ریاضی و

برعکس

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۱. در چند تا از استدلال‌های زیر از روشی نادرست استفاده شده است؟

الف) x فرد است. $\Rightarrow x^2$ فرد است.

۵ فرد است.

$\therefore 25 = 5^2$ فرد است.

ب) اگر شکلی مربع باشد آنگاه چهارضلع برابر دارد.

چهارضلع یک چهارضلعی برابرند.

چهارضلعی مربع است.

پ) $a^3 > b^3 \Rightarrow a > b$

$a^3 > 1^3$

$\therefore a > 1$

۱

۲

۳

۴ صفر

پاسخ

۲ «الف» و «ب» نادرست هستند. به طور کلی استدلال درست به

این صورت است:

$p \Rightarrow q$

$\frac{p}{\therefore q}$

مثلاً در استدلال «الف» اگر « x^2 فرد است» را p و « x فرد است» را

q در نظر بگیریم، استدلال زیر نادرست خواهد بود:

$p \Rightarrow q$

$\frac{q}{\therefore p}$

فیلم پاسخ

۱۲. در کدام گزینه اشتباه محاسباتی رخ نداده است؟

① حاصل $\frac{\sqrt{4^2+3^2}}{5}$ برابر است با: $\frac{7}{5}$ $\frac{4+3}{5}$

② اگر اندازه طول یک مستطیل را دو برابر کنیم، محیط آن دو برابر

می‌شود.

③ اگر طول ضلع مربع را دو برابر کنیم، مساحت آن چهار برابر

می‌شود.

④ اگر شعاع دایره را نصف کنیم، مساحت آن نصف می‌شود.

پاسخ

③ گزینه «۱»:

$$\frac{\sqrt{4^2+3^2}}{5} = \frac{\sqrt{16+9}}{5} = \frac{\sqrt{25}}{5} = 1$$

گزینه «۲»: برای آنکه محیط دو برابر شود باید طول و عرض دو برابر شوند.

گزینه «۴»: اگر شعاع دایره نصف شود، مساحت آن $\frac{1}{4}$ می‌شود.

فقط در گزینه «۳» اشتباه محاسباتی رخ نداده است:

$$x \xrightarrow{\text{برابر ۲}} x' = 2x \quad \text{طول ضلع مربع}$$

$$S = x^2, \quad S' = (2x)^2 = 4x^2$$

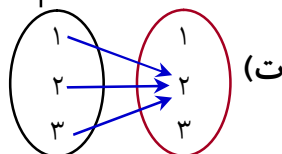
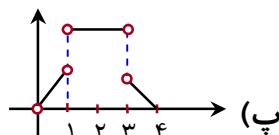
فیلم پاسخ

۱۳. چند تا از رابطه‌های زیر تابع ثابت نیستند؟

الف) $f = \{(\sqrt{8}, 10), (\sqrt{5}, 10)\}$

ب) $f(x) = (x - 2)(x + 2) - x^2$

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴

پاسخ

۱ «الف»، «ب» و «ت» تابع ثابت هستند، در مورد «ب» دقت

کنید که:

$$f(x) = (x - 2)(x + 2) - x^2 = (x^2 - 4) - x^2 = -4$$

فیلم پاسخ

فصل ۲: تابع

واحد یادگیری

درس ۱: توابع ثابت، چندضابطه‌ای و همانی

زیرواحد یادگیری

تابع ثابت

حیطه شناختی

مقدماتی

۱۴. اگر تابع $f(x) = \frac{ax^2+b}{3x^2+4}$ یک تابع ثابت باشد، برد تابع

$g(x) = \frac{3a}{2b}$ کدام است؟

۱ $\left\{\frac{3}{4}\right\}$

۲ $\left\{\frac{3}{2}\right\}$

۳ $\left\{\frac{9}{8}\right\}$

۴ $\left\{\frac{9}{4}\right\}$

پاسخ

۳ برای آنکه $f(x) = \frac{ax^2+b}{3x^2+4}$ تابع ثابت باشد باید صورت کسر مضربی از مخرج باشد:

$$\frac{ax^2+b}{3x^2+4} = k \Rightarrow ax^2 + b = 3kx^2 + 4k$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a = 3k \\ b = 4k \end{cases} \Rightarrow g(x) = \frac{3a}{2b} = \frac{3(3k)}{2(4k)} = \frac{9}{8} \Rightarrow g(x) = \frac{9}{8}$$

فیلم پاسخ

۱۵. مساحت سطح محصور بین محور y ها و نمودار دو تابع

$f(x) = 5$ و $g(x) = x - 2$ کدام است؟

۱۲ ①

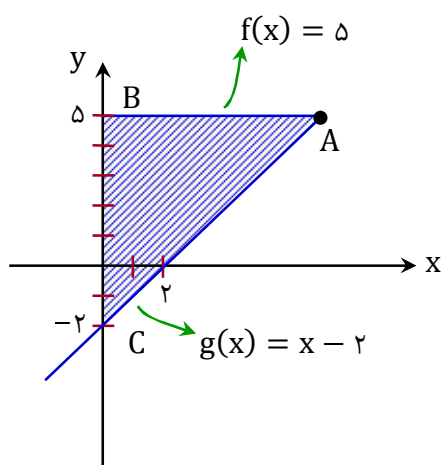
۱۴ ②

۲۴ ③

۲۴/۵ ④

پاسخ

۴

در شکل بالا نقطه A محل برخورد $f(x) = 5$ و $g(x) = x - 2$ است.

$$A: \begin{cases} y = 5 \\ y = x - 2 \end{cases} \Rightarrow x - 2 = 5 \Rightarrow x = 7, y = 5$$

$$\Rightarrow A(7, 5)$$

در مثلث ABC مطابق شکل زاویه $\hat{B}$ برابر 90° است و مساحت مثلث برابر است با:

$$S = \frac{1}{2} (BA \times BC) = \frac{1}{2} (7 \times 7) = \frac{49}{2} = 24\frac{1}{2}$$

فیلم پاسخ

۱۶. چند مورد از موارد زیر را می‌توان از دلایل سستی و نابسامانی زبان و ادبیات فارسی پس از حمله مغول دانست؟
الف) کشته یا متواری شدن دانشمندان و ادیبان
ب) انتقال قدرت از خراسان به مرکز ایران
پ) وجود نداشتن دربارهای ادب‌دوست و خاندان‌های فرهنگ‌پرور
ت) دوری بزرگان از تصوّف و عوالم شعری

۱ یک

۲ دو

۳ سه

۴ چهار

پاسخ

۲ پس از حمله مغول، بسیاری از دانشمندان و ادیبان کشته یا متواری شدند و دیگر از دربارهای ادب‌دوست و خاندان‌های فرهنگ‌پرور خبری نبود.
انتقال قدرت از خراسان به مرکز ایران از عوامل مثبت و دلایل رشد ادبیات این دوران است و بزرگان نیز به تصوّف روی آوردند و از عوالم شعری دور نشدند. پس دو گزاره «الف» و «پ» را می‌توان از دلایل سستی و نابسامانی زبان و ادبیات فارسی در این دوران دانست.

فیلم پاسخ

۱۷. از میان آثار مولوی، را مولانا گفته و شاگردانش نوشته‌اند
و بیش از دیگر آثار، نمایندهٔ سبک نثر وی است.

۱) فیه‌مافیه، مجالس سبعة

۲) فیه‌مافیه، مکاتیب

۳) مکاتیب، مجالس سبعة

۴) مجالس سبعة، فیه‌مافیه

پاسخ

۲ «فیه‌مافیه» و «مجالس سبعة» را مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند
و «مکاتیب»، مجموعه نامه‌های مولانا به قلم خود اوست. اثر اخیر
(مکاتیب)، سبک نثر وی را بیشتر و بهتر نمودار می‌سازد.

فیلم پاسخ

۱۸. توضیحات مقابل کدام اثر با آن هماهنگ نیست؟

- ① لمعات: بیان سیر و سلوک عارفانه در قالب نظم و نثر
- ② تاریخ جهانگشا: به شیوهٔ مصنوع و دشوار دربارهٔ تاریخ مغولان
- ③ جمشید و خورشید: سروده شده به شیوهٔ داستان‌های نظامی
- ④ موش و گربه: نثری دربارهٔ ناهنجاری‌های اجتماعی

۴ «موش و گربه» منظومه است و در قالب مثنوی سروده شده است.

۱۹. کدام گزاره دربارهٔ وضعیت ایران و ادبیات فارسی در قرن نهم درست است؟

- ۱) تیموریان از نیمهٔ دوم قرن هفتم تا اوایل قرن دهم در ایران حکومت کردند.
- ۲) بازماندگان تیمور نیز همچون بازماندگان چنگیز، کم و بیش از فرهنگ ایرانی تأثیر پذیرفتند.
- ۳) تاریخ‌نویسی در این دوره، رونقی بنیادین گرفت و کتاب‌های تحقیقی این دوره سرشار از نوآوری است.
- ۴) در زمان بایسنقر میرزا، پسر تیمور، هنرمندان آثاری چون قرآن کریم و شاهنامهٔ فردوسی را به خط خوش نگاشتند.

پاسخ

۲) فقط گزینهٔ «۲» صحیح است.

تصحیح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: تیموریان از نیمهٔ دوم قرن هشتم تا اوایل قرن دهم در ایران حکومت کردند.

گزینهٔ «۳»: تاریخ‌نویسی ادامه یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت اما این رونق بنیادی نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره، عمدتاً سطحی و ادبیات دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود.

گزینهٔ «۴»: بایسنقر میرزا پسر شاهرخ بود.

فیلم پاسخ

۲۰. هر یک از توضیحات زیر، به ترتیب، با آثار موجود در کدام

گزینه هماهنگ است؟

الف) از نمونه‌های بازنویسی کتاب‌های مشکل به زبان ساده در

دوران سبک عراقی

ب) قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده دربارهٔ تیمور

۱) انوار سهیلی، ظفرنامهٔ شامی

۲) ظفرنامهٔ شامی، انوار سهیلی

۳) بابرنامه، محاکمه‌اللغتین

۴) محاکمه‌اللغتین، بابرنامه

پاسخ

۱ الف) ملاحسین واعظ کاشفی، کلیله و دمنه را به انشای دورهٔ

خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.

ب) کتاب «ظفرنامهٔ شامی» قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده دربارهٔ تیمور

است و دستور تیمور بوده که کتاب در حد فهم عامهٔ مردم باشد.

فیلم پاسخ

۲۱. با توجه به ویژگی‌های فکری، کدام بیت نمی‌تواند متعلق به سبک عراقی باشد؟

۱) عاشقان را چه غم از سرزنش دشمن و دوست

یا غم دوست خورد یا غم رسوایی را

۲) شیرین ننماید به دهانش شکر وصل

آن را که فلک زهر جدایی نچشاند

۳) ای که گفתי دیده از دیدار بت‌رویان بدوز

هر چه گویی چاره دانم کرد جز تقدیر را

۴) شی گداشته‌ام دوش خوش به روی نگار

خوشا شبا که مرا دوش بود با رخ یار

پاسخ

۴) مفهوم بیت گزینه «۴» وصال و اشاره به معشوق زمینی است که از مباحث سبک خراسانی است. «غم‌گرایی»، «فراق» و «باور به قضا و قدر»، سه مورد از ویژگی‌های فکری سبک عراقی است که به ترتیب در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» مشاهده می‌شود.

فیلم پاسخ

۲۲. در کدام بیت، کلمات دخیل ترکی به چشم نمی‌خورد؟

- ۱) چرا نهان بود از دیده‌ها به پرده غیب
اگر نه خلد برین شرمسار ییلاق است
- ۲) تا چون مهر این جهان بگیری
در یک یورش آسمان بگیری
- ۳) من که در پیش من چه خاک و چه سیم
سر فرو ناورم به هفت اقلیم
- ۴) پی قتل صفت مژگان ز چه آراسته‌ای
بهر یک تن ز چه صد فوج قشون می‌آید

پاسخ

۳ در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به ترتیب کلمات «ییلاق»، «یورش»، «قشون» از واژگان دخیلی‌اند که هنوز نیز در زبان فارسی به کار می‌روند.

فیلم پاسخ

۲۳. شکل نشانه‌های هجایی همهٔ مصراع‌ها همانند مصراع «خدا یا تو

دانی که بر ما چه آمد» است به جز

۱) به باغی خرامید خسرو که او را

۲) به باغی درختان او عود و صندل

۳) بهشت اندر او بازیابی به آبان

۴) بهشت آن ستاند که طاعت برد

پاسخ

۴. نشانه‌های هجایی مصراع صورت سؤال و گزینه‌های «۱»، «۲» و

«۳» از تکرار چهاربارهٔ «U — —» تشکیل شده است ولی در نشانه‌های

هجایی آخرین پایهٔ آوایی گزینهٔ «۴» یک هجا کمتر وجود دارد.

مصراع صورت سؤال:

خُ	دا	یا	تُ	دا	نی	کِ	بَر	ما	چ	آ	مد
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

مصراع گزینهٔ «۴»:

بِ	هَش	تان	سِ	تا	نَد	کِ	طا	عَت	بِ	رَد
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

فیلم پاسخ

۲۴. با توجه به وزن بیت زیر، قسمت جافتاده را فقط با عبارت
گزینهٔ می‌توان پر کرد.

«گفت مرا مهر تو کو؟ رنگ تو کو؟ فرّ تو کو؟

..... ساعت دیدار مرا»

۱) عشق تویی، عشق تویی

۲) گفتم نمی‌آیی چرا

۳) دقایقم چگونه شد

۴) دیده‌ات را وا نکردی

پاسخ

۱) نشانه‌های هجایی پایه‌های آوایی مصراع نخست از تکرار
چهاربارهٔ « - UU - » تشکیل شده و قسمت جافتاده باید متشکل
از دو بار تکرار این نشانهٔ هجایی باشد. فقط گزینهٔ «۱» می‌تواند برای
پر کردن وزن شعر، درست باشد.

فیلم پاسخ

۲۵. اگر جدول زیر مربوط به پایه‌های آوایی بیت «ار دستت از آتش بود ما را ز گل مفرش بود / هرچ از تو آید خوش بود، خواهی شفا خواهی الم» باشد، اجزای کدام گزینه می‌تواند قسمت‌های «الف» و «ب» شود؟

			الف
		ب	

۱. آر دَس تَت از / یَد خُش بُ وَد

۲. آر دَس تَ تَز / آ یَد خُش بُ

۳. آر دَس تَ تَز / یَد خُش بُ وَد

۴. آر دَس تَت از / آ یَد خُش بُ

پاسخ

۳. شکل کامل جدول چنین خواهد بود:

«الف»											
وَد	بُ	رَش	مَف	گُل	زِ	را	ما	وَد	بُ	تَش	آ
آر	دَس	تَ	تَز	آ	یَد	خُش	بُ	وَد	خا	هی	شَ
«ب»											
هَر	چَر	تُ	آ	یَد	خُش	بُ	وَد	خا	هی	شَ	فا
وَد	بُ	رَش	مَف	گُل	زِ	را	ما	وَد	بُ	تَش	آ
آر	دَس	تَ	تَز	آ	یَد	خُش	بُ	وَد	خا	هی	شَ

بر این اساس، گزینه «۳» صحیح است.

فیلم پاسخ

۲۶. همهٔ مصراع‌ها نشانه‌های هجایی کاملاً یکسان دارند؛ به‌جز

① آتش افکند آن دد اندر دودمانش

② خون دوید از چشم همچون جوی او

③ فخر بودی جاودان روح‌الْقُدُس را

④ تا علم سازد عدو نامی به عالم

پاسخ

۲. پایه‌های آوایی تشکیل دهندهٔ ابیات را با هم بررسی می‌کنیم:

گزینهٔ «۱»: - - U - / - - U - / - - U -

گزینهٔ «۲»: - U - / - - U - / - - U -

گزینهٔ «۳»: - - U - / - - U - / - - U -

گزینهٔ «۴»: - - U - / - - U - / - - U -

گزینهٔ «۲» در رکن پایانی، یک هجا کمتر دارد و پاسخ سؤال است.

فیلم پاسخ

۲۷. «چون» در کدام گزینه ادات تشبیه است؟

- ① که را می خوردن آیین است می خوردن کنون باید
بیرس از من که می خوردن در این ایام چون باید
- ② نگارا چند ره گفتی که چون وقت بهار آید
تو را با من گه می خوردن و بوس و کنار آید
- ③ وین عجایب تر که چون این هشت با من یار کرد
هشت چیز از من ببرد و هشت چیز تنگیاب
- ④ بگشته گونه برگ درخت سبز از غم
بگشته گونه و لرزنده گشته چون سیماب

پاسخ

- ④ «چون» در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» به ترتیب معنای «چگونه»،
وقتی، وقتی» دارد و فقط در گزینه «۴» ادات تشبیه است.

۲۸. در کدام بیت از حافظ، «تشبیه فشرده» دیده نمی‌شود؟

- ۱) مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
یادم از کشته خویشت آمد و هنگام درو
- ۲) آشنایی نه غریب است که دلسوز من است
چون من از خویش برفتم دل بیگانه بسوخت
- ۳) دیدی آن قهقهه کبک خرامان حافظ
که ز سرپنجه شاهین قضا غافل بود
- ۴) فرخنده باد طالع خوبت که در ازل
بُریده‌اند بر قد سروت قبای ناز

پاسخ

۲. عبارت‌های «مزرع سبز فلک» و «داس مه نو» در گزینه «۱»، «شاهین قضا» در گزینه «۳» و «قد سرو» و «قبای ناز» در گزینه «۴»، تشبیه فشرده‌اند. در گزینه «۲» خبری از تشبیه فشرده نیست.

فیلم پاسخ

۲۹. «تشبیه» از آرایه‌های بارز کدام بیت است؟

- ۱) زندگی بی تو مرا ساخت چنان از جان سیر
که طلب می‌کنم از مرگ هم آغوشی را
- ۲) یکی ز کثرت سختی ز عمر خود بیزار
یکی ز شدت قحطی ز زندگی مأیوس
- ۳) این شکل زندگی نبود قابل دوام
خوب است این طریقه بد را به هم زنیم
- ۴) زندگی خواب است و در آن خواب عمری از خیال
مردم از بس خواب‌های هولناکی دیده‌ام

پاسخ

۴ فقط در گزینه «۴» و در عبارت «زندگی خواب است» می‌توان تشبیه را ملاحظه کرد.

فیلم پاسخ

۳۰. به جز بیت گزینه در تمامی ابیات، تشبیه گسترده‌ای با چهار رکن دیده می‌شود.

- ۱) بلبل بوستان حسن توام
چون نیفتد سخن در افواهم
- ۲) چون می روشن در آبگینه صافی
خوی جمیل از جمال روی تو پیدا
- ۳) از پیش تو راه رفتنم نیست
چون ماهی اوفتاده در شست
- ۴) چشم سعدی در امید روی یار
چون دهانش دُرفشانی می‌کند

پاسخ

۱ بهترین راه برای دستیابی به پاسخ چنین سؤالاتی پیگیری ادات تشبیه است. «چون» در بیت گزینه «۱» به معنای «چگونه» است و این بیت، دست کم ادات تشبیه را ندارد و پاسخ صحیح سؤال است.

فیلم پاسخ

۳۱. در کدام گزینه نمی‌توان معادلی برای «انباز» در بیت «پخته شد

آن سوخته پس باز گشت / باز گرد خانه انباز گشت» یافت؟

۱) تنی چند از روندگان متفق سیاحت بودند و شریک رنج و راحت.

۲) آورده‌اند که سپاه دشمن بسیار بود و اینان اندک جماعتی؛ آهنگ
گریز کردند.

۳) یکی از دوستان قدیمش که در حالت درویشی قرین بود از سفری
باز آمد.

۴) مالش‌های وی مرا خوش است و وی پادشاهی است که اندر جهان
همتا ندارد.

پاسخ

۲) کلمات «شریک، دوست، همتا» می‌توانند معادل‌هایی برای «انباز»
باشند. در گزینه «۲» کلمه‌ای معادل «انباز» دیده نمی‌شود.

فیلم پاسخ

۳۲. همهٔ گزینه‌ها به جز می‌توانند معادلی برای «زنهار» در بیت زیر باشند.

«از لعل تو گر یابم انگشتی زنهار

صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد»

۱ پناه

۲ امان

۳ غرور

۴ مهلت

پاسخ

۳ «غرور» معادل معنایی «زنهار» نیست.

فیلم پاسخ

۳۳. کدام بیت با بیت «آتش است آب دیدهٔ مظلوم / چون روان گشت، خشک و تر سوزد» هماهنگی مفهومی بیشتری دارد؟

۱) ظالمان را مهلت از مظلوم چرخ افزون دهد

بیشتر از مور اینجا مار می‌ماند به جا

۲) مسلّم کی گذارد نالهٔ مظلوم ظالم را

که پیش از دانه فریاد از نهاد آسیا خیزد

۳) نفس ظالم می‌شود مظلوم در پیرانه‌سر

گرگ چون گردید بی‌دندان شبانی می‌شود

۴) آه مظلوم اثر در دل ظالم نکند

در سیه‌خانه کجا دود نمایان گردد

پاسخ

۲. بیت صورت سؤال اشاره دارد که آه مظلوم دامن‌گیر است و عاقبت ظالم را گرفتار می‌کند. از نظر مفهومی، نزدیک‌ترین گزینه به این بیت، گزینه «۲» است.

فیلم پاسخ

۳۴. مفهوم کدام بیت از دیگر ابیات دورتر است؟

- ۱) نهال خوش‌ثمرم لیک کس ندیده برم
که سنگ حادثه نگذاشت برگ و بر گیرم
- ۲) چگونه شیشه دل ایمن از شکست شود
که سنگ حادثه زین نه حصار می‌بارد
- ۳) دلا مگوی که نگرفت هیچ کس خبرم
که سنگ حادثه داند شمار موی سرم
- ۴) گاهی که سنگ حادثه از آسمان رسد
اوّل بلا به مرغ بلندآشیان رسد

پاسخ

۴ در گزینه های «۱»، «۲» و «۳» شاعر معتقد است که انسانی مصیبت کش است که تمام بلایای جهان، او را نشانه گرفته اند. در گزینه «۴» مفهوم این است که اگر بلایی قرار باشد نازل شود، نخست بر سر کسی نازل می‌شود که جایگاه بالاتری دارد.

۳۵ کدام بیت از نظر مفهومی به بیت زیر از حافظ نزدیک‌تر است؟

«دست از مس وجود چو مردان ره بشوی

تا کیمیای عشق بیایی و زر شوی»

۱ گمان مبر که تو را هیچ شاه پیش آید

اگر بگردی گیتی همه کران به کران

۲ چو به پای خم نهم سر نبری گمان مستی

که به سجده وی افتم ز کمال می‌پرستی

۳ نگه جهان نوردی قدمی ز خود برون آ

که ز خویش اگر گذشتی همه جا رسیده باشی

۴ کوچه گرد بیخودی را خانمان در کار نیست

شاهباز لامکان را آشیان در کار نیست

پاسخ

۳ گذشتن از خویش برای رسیدن به درجات بالا مفهوم بیت

صورت سؤال است که در گزینه «۳» نیز به بیان دیگری دیده می‌شود.

فیلم پاسخ

۳۶ عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجُمَةِ:

﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَ صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾:

- ① چه کسی ما را از خوابگاهمان برانگیخت، این چیزی است که [خداوند] رحمان وعده داده است و فرستادگان راست گفته‌اند!
- ② کیست آنکه ما را از خواب برانگیخته است، این همان وعده خداوند رحمان است و فرستندگان راست گفته‌اند!
- ③ چه کسی ما را از خوابمان برانگیخت، این چیزی است که خداوند رحمان وعده داده و فرستاده‌شدگان راست گفته‌اند!
- ④ کیست آنکه ما را از خوابگاه خود برانگیخته است، این وعده خداوند رحمان نیست و فرستندگان راست گفته‌اند!

پاسخ

- ① کلمات مهم: «مَنْ»: چه کسی / «بَعَثْنَا»: ما را برانگیخت / «مَنْ» - مرقدنا: از خوابگاهمان / «هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ»: این چیزی است که [خداوند] رحمان وعده داده است / «صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ»: فرستادگان راست گفته‌اند
- خطای سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»: خواب («مرقد» اسم مکان و به معنی «خوابگاه» است!) - وعده («وَعَدَ» فعل است نه اسم!) - فرستندگان («الْمُرْسَلُونَ»: فرستاده‌شدگان / فرستادگان» اسم مفعول است نه اسم فاعل!)
- گزینه «۳»: خوابمان («مرقد» اسم مکان و به معنی «خوابگاه» است!) - گزینه «۴»: وعده («وَعَدَ» فعل است نه اسم!) - نیست (معادل «لیس» است و در این عبارت معادل این کلمه وجود ندارد!) - فرستندگان («الْمُرْسَلُونَ»: فرستاده‌شدگان / فرستادگان» اسم مفعول است نه اسم فاعل!)

فیلم پاسخ

۳۷. عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

«لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ أُبَيَاتِ سُمِّيَتْ بِالْمَلَمَعِ!»:

- ۱) بسیاری از شاعران بیت‌هایی سروده‌اند که آن‌ها را ملَمَع نامیده‌اند!
- ۲) بیشتر شاعران بیت‌هایی دارند که ملَمَع نامیده شده است!
- ۳) شاعران بسیاری بیت‌هایی دارند که ملَمَع نامیده می‌شود!
- ۴) بسیاری از شاعران بیت‌هایی دارند که ملَمَع نامیده شده است!

پاسخ

۴) کلمات مهم: «لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ»: برای بسیاری از شاعران،
بسیاری از شاعران دارند / «سُمِّيَتْ»: نامیده شده است
خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: سروده‌اند (معادل آن در عبارت عربی نیامده است!) -
نامیده‌اند («سُمِّيَتْ» مجهول است نه معلوم پس نباید آن را طوری
ترجمه کنیم که با «چه چیزی را؟» متناسب باشد!)
گزینه ۲: بیشتر شاعران (معادل «أَكْثَرُ الشُّعْرَاءِ» است!)
گزینه ۳: شاعران بسیاری (معادل «شُعْرَاءُ كَثِيرُونَ» است!) -
نامیده می‌شود («سُمِّيَتْ» ماضی است نه مضارع!)

فصل

الدرس الثاني

واحد یادگیری

صناعة التلميع في الأدب الفارسي / اسم

الفاعل و اسم المفعول و اسم المبالغة / شراء

شريحة الهاتف الجوال

زیرواحد یادگیری

ترجمه و تعریب

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۳۸ عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

«إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْجُهَّالِ فَإِنَّهُمْ يَرِيدُونَ أَنْ يَنْفَعُوكَ فَيَضُرُّونَكَ!»

① از دوستی با [افراد] نادان بپرهیز؛ زیرا آن‌ها می‌خواهند به تو سود

برسانند ولی به تو زیان می‌رسانند!

② باید از دوستی با [افراد] بسیار نادان بپرهیزی؛ زیرا آن‌ها می‌خواهند

به تو سود برسانند اما به تو زیان خواهند رساند!

③ از دوستی کردن با [افراد] بسیار نادان بر حذر باش؛ زیرا آن‌ها

می‌خواهند به تو سود برسانند ولی باعث زیان رسیدن به تو می‌شوند!

④ از دوستی کردن با [فرد] بسیار نادان بپرهیز؛ چرا که او سود تو را

می‌خواهد اما به تو زیان می‌رساند!

پاسخ

① کلمات مهم: «إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْجُهَّالِ»: از دوستی با [افراد]

نادان بپرهیز / «فَإِنَّهُمْ»: زیرا آن‌ها / «يَرِيدُونَ أَنْ يَنْفَعُوكَ»:

می‌خواهند به تو سود برسانند / «فَيَضُرُّونَكَ»: ولی به تو زیان می‌رسانند

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: باید بپرهیزی (معادل «إِيَّاكَ وَ ... : بپرهیز» نیست!) -

افراد بسیار نادان («الْجُهَّالِ» بر وزن «فُعَّال» است نه «فُعَّال»، بنابراین

اسم مبالغه نیست و در ترجمه‌اش از «بسیار» استفاده نمی‌کنیم!) -

زیان خواهند رساند («يَضُرُّونَ» معادل مضارع است نه مستقبل.)

گزینه «۳»: افراد بسیار نادان («الْجُهَّالِ» بر وزن «فُعَّال» است نه

«فُعَّال» بنابراین اسم مبالغه نیست و در ترجمه‌اش از «بسیار» استفاده

نمی‌کنیم!) - باعث می‌شوند (اضافی است!)

گزینه «۴»: فرد بسیار نادان («جُهَّالِ: افراد نادان» جمع مکسر

«جاهِل» است و نباید آن را با اسم مبالغه «جَهَّال: بسیار نادان» اشتباه

بگیریم!) - او (معادل «هم: آن‌ها» در «فَإِنَّهُمْ» نیست!) - سود تو

(«يَنْفَعُ: سود می‌رساند» فعل است نه اسم! «نَفَعَكَ» معادل «سود تو»

می‌باشد!) - زیان می‌رساند («يَضُرُّونَ» جمع است نه مفرد!)

فیلم پاسخ

۳۹. عین الصحیح:

- ① الموادّ الغذائيّة مؤثّرة في قدرة الجسم: موادّ غذائيّة در قدرت جسم تأثیر می‌گذارند.
- ② و تُبْعِدُنَا عن كثير من الأمراض: و دورکننده ما از بسیاری از بیماری‌ها هستند.
- ③ فإذا نُريد أن نتغلّب عليها: پس اگر بخواهیم بر آنها غلبه کنیم.
- ④ علينا أن نستفيد أحسن الأطعمة: باید از غذاهای خوب استفاده کنیم.

پاسخ

۳. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: «مُؤثّرة» اسم فاعل و به معنی «تأثیرگذار» است و ترجمه آن به صورت فعل نادرست است.
- گزینه «۲»: «تُبْعِدُنَا: ما را دور می‌کند» فعل است و ترجمه آن به صورت اسم فاعل نادرست است.
- گزینه «۴»: «أحسن الأطعمة: بهترین غذاها» درست است. «أحسن» اسم تفضیل است و ترجمه آن به صورت اسم تفضیل درست است.

فیلم پاسخ

۴۰ «آن‌ها، همان رستگاران و هدایت‌شدگان به راه حق هستند!»

عین الصّحیح:

- ۱ هؤلاء الفائزون و المرشدون إلى طريق الحق!
- ۲ أولئك هم الفائزون و المرشدون إلى طريق الحق!
- ۳ أولئك فائزون و مرشدون إلى طريق الحق!
- ۴ أولئك هم الفائزون و المرشدون إلى طريق الحق!

پاسخ

۲ کلمات مهم: آن‌ها همان رستگاران هستند: «أولئك هم الفائزون» /

هدایت‌شدگان: «المرشدون»

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هؤلاء الفائزون و المرشدون (این عبارت معادل «این رستگاران و هدایت‌شدگان» است!)

گزینه «۳»: أولئك فائزون (این عبارت معادل «آن‌ها رستگاران هستند» می‌باشد و معادلی برای «همان» ندارد!) – مرشدون (این کلمه اسم فاعل است و به معنای «هدایت‌کنندگان» می‌باشد!)

گزینه «۴»: المرشدون (این کلمه اسم فاعل است و به معنای «هدایت‌کنندگان» می‌باشد!)

فیلم پاسخ

۴۱. عَيْنِ الْأَقْرَبِ فِي الْمَفْهُومِ:

«ليست دموع عيني هذي لنا العلامة؟»:

① کجاست هم‌نفسی تا به شرح، عرضه دهم

که دل چه می‌کشد از روزگار هجرانش

② زنده نه آن است که جانی در اوست

اوست که از عشق، نشانی در اوست

③ اگر دمی به مقامات عاشقی برسی

شود یقینت که جز عاشقی، خرافات است

④ گر بگویم که مرا با تو سر و کاری نیست

در و دیوار گواهی بدهد، کاری هست

④ ترجمه عبارت: «این اشک‌های چشمم برای ما نشانه نیست؟»

این عبارت معادل «رنگ رخساره خبر می‌دهد از سر درون» می‌باشد

که این مفهوم به گزینه «۴» نزدیکتر است.

۴۲

إِقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنَاسِبُ النَّصَّ:

«فی القرون الاخیره تقدّم الإنسان فی العلوم بسرعه، مع ذلك ما یجهل أكثر ممّا یعلم، و علمه بالنسبه إلى جهله كقیاس قطرة الماء بالبحر الواسع، و قد قال أحد كبار الفلاسفه: إني لا أعلم إلا شیئاً واحداً و هو أنني لا أعلم شیئاً! و هكذا العلماء المتواضعون یعترفون بجهلهم! العالم یُشكُّ قبل أن یُحكّم و يتأمل قبل أن یتكلّم، و الجاهل یتكلّم بدون تأمل و یحكم بالقطع و یقین أو یخالف دون أن یتعب نفسه فی تحقیق و هو یباهی (افتخار می کند) بعلمه!»

عین غیر المناسب للفراغ:

«من أخلاق الجاهل»

① الإجابة قبل أن یُفکر!

② المخالفة قبل التحقیق!

③ الحكم قبل أن یُشك!

④ عدم التكلّم قبل التأمل!

پاسخ

④ ترجمه متن:

در قرن های اخیر، انسان در علوم به سرعت پیشرفت کرد، با وجود این که چیزی که نمی داند، بیشتر از چیزی است که می داند. و دانش او نسبت به جهلش، مانند مقیاس (اندازه گیری) قطره آب به دریای وسیع است. و یکی از بزرگان فلاسفه گفته است: همانا من فقط یک چیز را می دانم و آن این که چیزی نمی دانم! و این چنین دانشمندان متواضع به نادانی شان اعتراف می کنند! دانشمند قبل از این که حکم کند، شک می کند و قبل از این که سخن بگوید، درنگ و تأمل می کند و نادان بدون اندیشیدن سخن می گوید و با قطع و یقین حکم می کند یا بدون این که خودش را در تحقیقی خسته کند، مخالفت می کند، درحالی که به علمش مباحثات (افتخار) می کند.

گزینه «۴»: از اخلاق نادان ← عدم صحبت قبل از تأمل و اندیشیدن (خطا) بقیه موارد مناسب جای خالی است و از ویژگی های فرد نادان به شمار می رود.

فیلم پاسخ

۴۳. اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

«فِي الْقُرُونِ الْآخِرَةِ تَقَدَّمَ الْإِنْسَانُ فِي الْعُلُومِ بِسُرْعَةٍ، مَعَ ذَلِكَ مَا يَجْهَلُ أَكْثَرَ مِمَّا يَعْلَمُ، وَ عِلْمُهُ بِالنِّسْبَةِ إِلَى جَهْلِهِ كَقِيَاسِ قَطْرَةِ الْمَاءِ بِالْبَحْرِ الْوَاسِعِ، وَ قَدْ قَالَ أَحَدُ كِبَارِ الْفَلَسَفَةِ: إِنِّي لَا أَعْلَمُ إِلَّا شَيْئًا وَاحِدًا وَ هُوَ أَنِّي لَا أَعْلَمُ شَيْئًا! وَ هَكَذَا الْعُلَمَاءُ الْمُتَوَاضِعُونَ يَعْتَرِفُونَ بِجَهْلِهِمْ! الْعَالَمُ يَشْكُ قَبْلَ أَنْ يَحْكُمَ وَ يَتَأَمَّلُ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ، وَ الْجَاهِلُ يَتَكَلَّمُ بَدُونِ تَأَمَّلٍ وَ يَحْكُمُ بِالْقَطْعِ وَ الْيَقِينِ أَوْ يَخَالَفُ دُونَ أَنْ يَتَعَبَ نَفْسَهُ فِي تَحْقِيقِ وَ هُوَ يُبَاهِي (افتخار می کند) بَعِلْمِهِ!»

عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- ۱) الاعتراف بالعلم تواضع!
- ۲) علم الإنسان بحر واسع!
- ۳) الاعتراف بالجهل علم!
- ۴) جهل الإنسان قطرة من بحر علمه!

پاسخ

۳. ترجمه متن:

در قرن های اخیر، انسان در علوم به سرعت پیشرفت کرد، با وجود این که چیزی که نمی داند، بیشتر از چیزی است که می داند. و دانش او نسبت به جهلش، مانند مقیاس (اندازه گیری) قطره آب به دریای وسیع است. و یکی از بزرگان فلاسفه گفته است: همانا من فقط یک چیز را می دانم و آن این که چیزی نمی دانم! و این چنین دانشمندان متواضع به نادانی شان اعتراف می کنند! دانشمند قبل از این که حکم کند، شک می کند و قبل از این که سخن بگوید، درنگ و تأمل می کند و نادان بدون اندیشیدن سخن می گوید و با قطع و یقین حکم می کند یا بدون این که خودش را در تحقیقی خسته کند، مخالفت می کند، درحالی که به علمش مباحثات (افتخار) می کند.

اعتراف به نادانی، دانش است.

فیلم پاسخ

۴۴. عین الخطأ حول الكلمات المعيّنة:

«مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ وَ آثَرَكَ عَلَى نَفْسِهِ فَهُوَ مِنْ إِخْوَانِكَ،
فَاتَّخِذْ أَلْفَ صَدِيقٍ!»:

① آثَرَ: فعل ماضٍ، للمفرد الغائب، له ثلاثة حروف أصلية / فعل و
مفعوله ضمير «ك»

② إخوان: اسم، مذكر، مثنى و نونه مكسورة دائماً، معرب / مجرور
بحرف الجرّ

③ اتَّخَذَ: فعل أمر، للمخاطب المذكر، مزيد ثلاثي (من وزن «افْتَعَلَ»،
يَفْتَعِلُ) / فعل و مع فاعله جملة فعلية

④ أَلْف: اسم، من الأعداد الأصلية و معدوده «صديق»، معرب / مفعول
و منصوب بالفتحة

پاسخ

② خطای این گزینہ: مثنى و نونه مكسورة دائماً (این عبارت،
مختص اسم‌های مثنی است، ولی «إخوان» جمع مكسر «أخ» است و
مثنای آن «أخوان» است!)

فیلم پاسخ

۴۵ عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ① هل سَمِعْتَ مِنَ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ أَشْعَاراً مَمْزُوجَةً بِالْعَرَبِيَّةِ حَتَّى الْآنَ؟!
- ② هذه الأشعارُ تُسَمَّى الْمَلَمَعُ؛ لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ مُلَمَّعَاتٌ، مِنْهُمْ حَافِظُ الشِّيرَازِيِّ!
- ③ أَنْشَدَ مُدْرَسُ اللُّغَةِ الْفَارْسِيَّةِ مُلَمَّعاً مِنْ حَافِظٍ فِي الْإِصْطِفَافِ الصَّبَاحِيِّ!
- ④ إِسْأَلْنَ الْمَصَانِعَ رَكْباً تَهِيمُ فِي الْفَلَوَاتِ حَتَّى تَفْهَمْنَ قَدَرَ الْمَاءِ!

پاسخ

۳ خطاهای این گزینه:

- مُدْرَسُ (اسم فاعل از فعل ثلاثی مزید از باب «تفعیل» است؛ پس «مُدْرَسُ: درس دهنده» صحیح است، نه «مُدْرَسُ: درس داده شده»!) -
- مُلَمَّعاً (تلفظ صحیح این کلمه، «مُلَمَّع» می باشد!)

فیلم پاسخ

۴۶. عین الجمع مکسر ليس اسم الفاعل:

- ① النَّاسَ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا!
- ② جَلَسَ جَمَاعَةٌ مِنَ الطَّلَّابِ فِي الْمَسْجِدِ أَمَامَ الْأُسْتَاذِ.
- ③ عِبَادُ اللَّهِ مُحِبُّونَ عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ النَّاسِ!
- ④ أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ!

پاسخ

۴. کلمه «عِبَاد: بندگان» جمع مکسر «عَبْد» است و اسم فاعل نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «نِيَامٌ» جمع مکسر «نَائِم: خوابیده» و در نتیجه اسم فاعل است!

گزینه «۲»: «طَلَّاب» جمع مکسر «طَالِب» و در نتیجه اسم فاعل است!

گزینه «۳»: «عِبَاد» جمع مکسر «عَابِد» و در نتیجه اسم فاعل است!

تذکر: به تفاوت این دو کلمه دقت کنید!

کلمه	ترجمه	جمع مکسر
عَبْد	بنده	عِبَاد
عَابِد	عبادت کننده، پرستشگر	عِبَاد

فیلم پاسخ

۴۷. عین ما لیس فیہ اسم المفعول:

- ۱) عدد المحرومين في هذه المدينة كثيرة!
- ۲) كلّ الأديان الإلهية محترمة في الإسلام!
- ۳) علينا أن نبحث عن موضوع مُفرّج!
- ۴) الحكمة تعمّر في قلب المتواضع و لا تعمّر في قلب المتكبر!

پاسخ

۴) در این عبارت «المتواضع» و «المتكبر» اسم فاعل هستند، نه اسم مفعول.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»: «المحرومين»، در گزینه «۲»: «محترمة» و در گزینه «۳»: «موضوع» اسم مفعول هستند!

فیلم پاسخ

۴۸. عین ما يدلّ على كثرة الصّفة:

- ① أنا أدعوكم إلى العزيز الغفّار!
- ② يشتري الزوّار الجوّال بسعر رخيص!
- ③ الطّفلة تصادمت السيّارة التي كانت مسرعة!
- ④ اشتریت فتّاحة الزّجاجة لفتح الزّجاجة بسهولة!

پاسخ

① در این گزینه، «الغفّار: بسیار آمرزنده» بر وزن «فَعَّال» بر بسیاری صفت دلالت دارد! دقت کنید که در گزینه «۲»، «الزوّار» اسم مبالغه نیست! در گزینه «۴»، هم «فتّاحة: در باز کن» بر ابزار دلالت دارد، نه زیاد بودن یک صفت!

فیلم پاسخ

۴۹. عین الخطأ:

- ① قَاتِلَ ← اسم فاعل: مُقَاتِل
 ② يُحِبُّ ← اسم التَّفضيل: أَحَبُّ
 ③ طَبَخَ ← اسم المكان: مَطْبَخ
 ④ يُنَزِّلَ ← اسم مفعول: مُنَزَّل

پاسخ

۲ از «يُحِبُّ» اسم تفضیل به صورت «أَحَبُّ» (محبوب تر/ترین) بر وزن «أَفْلٌ» صحیح است.

عربی

فصل
الدرس الثاني

واحد یادگیری

صناعة التلميع في الأدب الفارسي / اسم
 الفاعل و اسم المفعول و اسم المبالغة / شراء
 شريحة الهاتف الجوال

زیرواحد یادگیری

قواعد

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۵۰ عین ما لیس فیہ اسم التفضیل و اسم المكان معاً:

- ۱) جاء الزَّارِعُ إلى مزرعته الصُّغرى ليحصد محاصيله!
- ۲) اشتغلَ أَخِي الأصغر في معمل مدینتنا!
- ۳) عَلِّمُوا أَنْ خَيْرَ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا فِي الدُّنْيَا!
- ۴) مَا أُسِّسَ الْمَسْجِدَ إِلَّا لِاِكْتِسَابِ الثَّوَابِ وَ هَذَا أَفْضَلُ عَمَلٍ نَعْمَلُهُ!

پاسخ

۳) در گزینه «۳»: «خیر: بهترین»، «أوسط: میانه‌ترین» و «الدُّنْیا»، هر سه اسم تفضیل هستند و اسم مکان نداریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «مزرعة: مزرعه» اسم مکان و «الصُّغرى: کوچکتر» اسم تفضیل است!

گزینه «۲»: «مَعْمَل: کارگاه» اسم مکان و «الأصغر: کوچکتر» اسم تفضیل است!

گزینه «۴»: «مَسْجِد» اسم مکان و «أَفْضَل: برترین» اسم تفضیل است!

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: تاریخ‌شناسی

واحد یادگیری
درس ۱: منابع پژوهش در تاریخ اسلام و
ایران دوران اسلامی

زیر واحد یادگیری
مراجع و منابع نوشتاری

حیطه شناختی
پیشرفته

۵۱ کدام گزینه به ترتیب اشاره درستی به نوع کتب تاریخی

متناسب با عبارات زیر دارد؟

الف) از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد.

ب) در دوره مغولان رواج یافت.

پ) از قرن سوم هجری قمری آغاز شد.

۱) تک‌نگاری - تاریخ منظوم - تاریخ سلسله‌ای

۲) تاریخ سلسله‌ای - تک‌نگاری - تاریخ عمومی

۳) تک‌نگاری - تاریخ سلسله‌ای - تاریخ منظوم

۴) تک‌نگاری - تاریخ منظوم - تاریخ عمومی

۴ الف) تک‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد.

ب) تاریخ‌های منظوم در دوره مغولان رواج یافت.

پ) تاریخ‌های عمومی از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر

عصر قاجار ادامه یافت.

فصل
فصل ۱: تاریخ‌شناسی

واحد یادگیری

درس ۲: روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و
سنجش اعتبار شواهد و مدارک

زیرواحد یادگیری

معیارهای سنجش اعتبار خبر تاریخی

حیطه شناختی

مقدماتی

۵۲ کدام گزینه دربارهٔ معیارهای سنجش اعتبار خبر تاریخی درست است؟

- ۱) نقد یک خبر تاریخی در سه مرحله انجام می‌شود.
- ۲) یعقوبی و مقدسی، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان آن می‌دانند.
- ۳) بررسی گرایش فکری و مذهبی راوی، جزو مرحلهٔ دوم اعتبارسنجی است.
- ۴) استفاده از دستاوردهای نسخه‌شناسی، جزو مرحلهٔ اول اعتبارسنجی است.

پاسخ

- ۲) بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینهٔ «۱»: نقد در دو مرحله انجام می‌شود.
- گزینهٔ «۳»: جزو مرحلهٔ اول است.
- گزینهٔ «۴»: مربوط به استفاده از دستاوردهای علوم انسانی و جزو مرحلهٔ دوم است.

فیلم پاسخ

۵۳ چند مورد از موارد زیر دربارهٔ دین و اعتقادات مردم شبه جزیرهٔ

عربستان نادرست است؟

الف) بیشتر آن‌ها به زندگی پس از مرگ بی‌اعتقاد بودند.

ب) بت پرستان، سنت ابراهیمی حج را کنار گذاشته بودند و

کعبه را محل عبادت بت‌های گوناگون کرده بودند.

پ) یهودیان شبه جزیره عمدتاً در نجران و مسیحیان در یثرب

سکونت داشتند.

۱) صفر

۲) ۱

۳) ۲

۴) ۳

پاسخ

۳) بررسی عبارات:

الف) صحیح است.

ب) آنها سنت ابراهیمی را نیز به جا می‌آوردند اما آن را با عقاید

شرک آلود آمیخته بودند.

پ) یهودیان شبه جزیره در یثرب و مسیحیان در نجران سکونت داشتند.

فیلم پاسخ

۵۴

چند مورد تقدم و تأخر حوادث را به درستی بیان می‌کند؟

الف) شرکت در جنگ فجار توسط پیامبر متأخر از شرکت در پیمان حلف الفضول است.

ب) بازگشت به طائف متأخر از پیمان عقبه اول است.

پ) سر باز زدن ابولهب و دشمنی او با رسول خدا متقدم بر فشار مشرکان بر ابوطالب است.

ت) در نتیجه خطور اندیشه هجرت از مکه به ذهن پیامبر در سال دهم بعثت ایشان گروهی از مسلمانان را به حبشه فرستاد.

۱ صفر

۲ ۱

۳ ۳

۴ ۲

پاسخ

۱ بررسی عبارات نادرست:

الف) حضور در جنگ فجار در ۱۴ سالگی پیامبر و شرکت در پیمان حلف الفضول در ۲۰ سالگی رخ داده است.

ب) بازگشت به طائف با حمایت‌خواهی یکی از اشراف مکه پیش از پذیرش دعوت پیامبر از سوی عده‌ای از مردم مدینه (عقبه اول) است.

پ) سر باز زدن ابولهب پس از این است که مشرکان، ابوطالب را در تنگنا قرار دادند تا پیامبر را رها کند، اما وی نه تنها این کار را نکرد بلکه بنی‌هاشم را نیز به حمایت از ایشان فراخواند. تمام بنی‌هاشم نیز این درخواست را اجابت کردند و تنها ابولهب از این کار سر باز زد.

ت) فرستادن مسلمانان به حبشه مربوط به سال ۴ و ۵ بعثت و پس از خطور این اندیشه در سال دهم است.

فیلم پاسخ

۵۵ کدام گزینه به لحاظ زمانی پیش از بقیه گزینه‌ها رخ داده است؟

۱ پیمان برادری میان پیامبر و امام علی

۲ دسیسه مشرکان در دارالندوه

۳ مسلمان شدن عبدالله بن اُبیّ

۴ تغییر قبله از بیت‌المقدس به کعبه

پاسخ

۲ دسیسه مشرکان در دارالندوه برای قتل پیامبر، پیش از هجرت

به مدینه رخ داده است پیمان برادری مربوط به سال اوّل و مسلمان

شدن عبدالله بن اُبیّ پس از جنگ بدر در سال دوم و تغییر قبله در

همین سال رخ داده است.

فیلم پاسخ

۵۶ کدام علت زمینه‌ مناسی برای نشر اسلام در میان قبایل حجاز ایجاد کرد؟

- ① انعقاد صلح حدیبیه بین مسلمانان و کفار مکه
- ② کاهش فعالیت‌های نظامی علیه اسلام
- ③ ناکامی قریش در جنگ احد
- ④ فتح مکه در سال هشتم هجری

پاسخ

② کاهش فعالیت‌های نظامی کفار و ناکامی قریش در جنگ خندق، زمینه‌ مساعدی برای نشر اسلام در میان قبایل منطقه حجاز و گسترش محدوده حکومت پیامبر فراهم کرد.

۵۷

کدام مورد دربارهٔ روش حکومت‌داری پیامبر صحیح است؟

الف) نظام حکومتی پیامبر در مدینه، فاقد تشکیلات و سلسله مراتب بود.

ب) نظر پیامبر در جنگ احد مورد اجرا قرار نگرفت.

پ) مسلمانان به دلیل حضور در جنگ‌ها حقوق می‌گرفتند و غنیمت نیز دریافت می‌کردند.

ت) سه پنجم غنایم در جنگ‌ها میان جنگاوران تقسیم می‌شد و باقی آن به رسول خدا و خویشان او و یتیمان و در راه ماندگان می‌رسید.

ث) پیامبر پس از جنگ خیبر، شرط آزادی اسیران یهودی را آموزش سواد خواندن و نوشتن به ده مسلمان قرار دادند.

ج) جزیه، مالیات سرانه‌ای بود که تمام اهل کتاب که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن به دولت اسلامی بودند.

۱ ج - ث

۲ الف - پ

۳ ت - ب

۴ الف - ب

پاسخ

۴ بررسی عبارات نادرست:

پ) حقوق نمی‌گرفتند اما غنیمت دریافت می‌کردند.

ت) چهار پنجم غنایم میان جنگاوران تقسیم می‌شد.

ث) مربوط به جنگ بدر است.

ج) فقط مردان بالغ باید جزیه پرداخت می‌کردند.

فیلم پاسخ

۵۸ ریشه و علت اصلی به وجود آمدن رقابت منطقه‌ای بین عراق و شام چه بود؟

- ۱ جنگ‌های جمل و صفین در دوران خلافت امام علی (ع)
- ۲ خو کردن گروه زیادی از اشراف به مال‌اندوزی و رفاه‌طلبی
- ۳ توزیع ناعادلانه درآمدها در دوران عمر بن خطاب خلیفه دوم
- ۴ برخی سیاست‌های اشتباه عثمان خلیفه سوم

پاسخ

۴ برخی سیاست‌های عثمان، علاوه بر ایجاد نارضایتی در میان مسلمانان، باعث تشدید اختلافات و اوج گرفتن مجدد تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای در درون جامعه اسلامی شد. امام علی (ع) در دوران حکومتش تلاش کرد، برادری و یگانگی دینی را به امت اسلامی بازگرداند، اما با موانع اساسی روبه‌رو شد؛ زیرا گروه محدودی که از امتیازهای ویژه برخوردار شده و به مال‌اندوزی و رفاه‌طلبی خو گرفته بودند، با آن حضرت مخالفت و دشمنی کردند و سه جنگ را به ایشان تحمیل کردند. این جنگ‌ها تأثیرات نامطلوبی بر جای گذاشت و باعث ایجاد رقابت بین عراق و شام شد.

فصل

فصل ۲: ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر

واحد یادگیری

درس ۵: تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین

زیر واحد یادگیری

اوضاع اجتماعی دوران خلفای نخستین

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۵۹ درآمد سرزمین‌های فتح شده را به عنوان میان مسلمانان توزیع کرد.

- ① ابوبکر - جزیه
- ② خلیفه دوم - عطایا
- ③ عثمان بن عفان - عطایا
- ④ عمر بن خطاب - جزیه

② خلیفه دوم عمر بن خطاب، درآمد سرزمین‌های فتح شده را به عنوان عطایا میان مسلمانان توزیع کرد.

پاسخ

فصل

فصل ۲: ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر

واحد یادگیری

درس ۵: تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین

زیرواحد یادگیری

تحولات اقتصادی دوران خلفای نخستین

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

فصل ۲: ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر

درس ۵: تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین

فتوحات مسلمانان و گسترش اسلام

پیشرفته

۶۰ کدام یک از موارد زیر درباره فتوحات مسلمانان نادرست است؟
الف) این لشکرکشی‌ها از زمان پیامبر آغاز شد.

ب) عثمان برای تنظیم قرارداد صلح و فتح بیت المقدس از مدینه راهی این شهر شد.

پ) اعراب شام پیرو آیین اسلام بودند و با حاکمان مسیحی مشکل داشتند.

ت) مصریان به دلایل مختلفی با امپراتوری روم مشکل داشتند.

ث) با فتح مصر، سلطه امپراتوری روم شرقی از بین رفت و زمینه فتح مناطقی در آفریقا فراهم شد.

ج) فتوحات اسلام در مصر، بیشتر به دلیل مقاومت نکردن مردم مصر در برابر سپاه اسلام بود.

۱) ت - ث - ج

۲) الف - ب - پ

۳) پ - ت - ث

۴) ج - الف - ب

پاسخ

۲) بررسی عبارات نادرست:

الف) از اواخر خلافت ابوبکر آغاز شد.

ب) عمر این کار را کرد.

پ) پیرو مسیحیت بودند.

۶۱ کدام گزینه درباره ناحیه نادرست است؟

- ① بخشی از سطح زمین که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی دارد.
- ② ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی مطلق عناصر طبیعی و انسانی است.
- ③ هر ناحیه جغرافیایی از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.
- ④ جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار می‌گیرند.

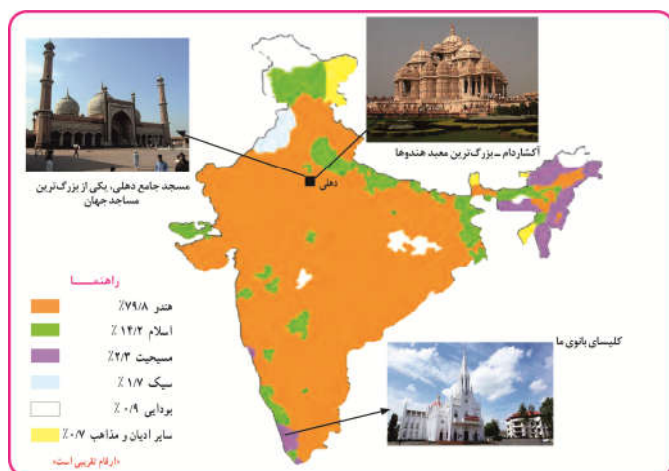
پاسخ

- ② وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی نه مطلق.

فیلم پاسخ

۶۲ با توجه به شکل زیر که به نوعی معیار در ناحیه‌بندی انسانی در کشور هند اشاره دارد، کدام عبارت به درستی مطرح شده است؟

۱ به پراکندگی مدیریت سیاسی در این کشور و خودمختاری ایالات مختلف اشاره دارد.

۲ به دومین خانواده بزرگ زبانی از منظر تعداد سخنگو اشاره دارد.

۳ به ارتباط بین دین و چشم‌اندازهای فرهنگی اشاره دارد که اکثریت مردم این کشور به پرستش غیرخدای یگانه اعتقاد دارند.

۴ به دین به عنوان یکی از شاخص‌های مهم فرهنگی اشاره دارد و مردم این کشور شامل اکثریت دین مبتنی بر یکتاپرستی است.

پاسخ

۳ این نقشه پراکندگی ادیان در هند را نشان می‌دهد و مشخص می‌کند اکثریت آن‌ها به پرستش غیرخدای یگانه اعتقاد دارند.

فیلم پاسخ

۶۳ با توجه به موارد الف و ب کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف) معیارهای مربوط به عوامل انسانی در ناحیه‌بندی عبارتند از دین، زبان، فرهنگ و نوع فعالیت اقتصادی و ... است.
ب) در سال‌های اخیر با ایجاد کارخانه‌های مختلف در امتداد محورهای ارتباطی تهران، نواحی صنعتی پیرامون این شهر ایجاد شده است.

۱) گرچه انسان‌ها با پیشرفت در دانش توانسته‌اند بر محیط طبیعی غلبه کنند اما طبیعت و سیاست همواره زندگی مردم را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

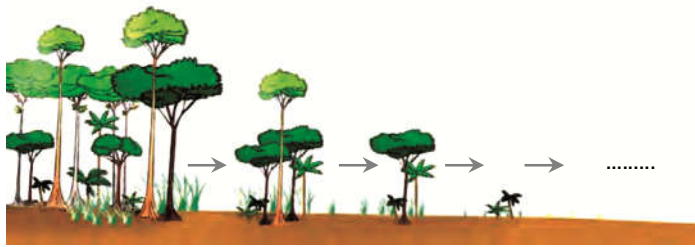
۲) نواحی فقط تحت تأثیر انسان و محیط طبیعی نیستند بلکه حکومت‌ها و سیاست نیز به شدت بر نواحی اثرگذار است.

۳) انسان‌ها در محیط طبیعی تغییراتی به وجود می‌آورند و برای بهبود زندگی خود نواحی مختلفی ایجاد می‌کنند.

۴) هر ناحیه با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی و سیاسی دارد پس بنابراین نواحی بر هم تأثیر متقابل دارند.

۳) مورد ب مثال ذکر شده در کتاب برای تأثیر انسان بر نواحی است.
مورد الف نیز بر همین مسئله و نقش تعیین‌کننده انسان و انتخاب او تأکید دارد.

۶۴ چند مورد از موارد زیر دربارهٔ عکس درست است؟

الف ساوان متراکم ب ج د

الف) جنگل‌های استوایی - باران در تمام سال
 ب) ساوان پراکنده - تابستان خشک - زمستان بارانی
 پ) نیمه‌بیابانی - شش‌ماه بدون باران - مراتع مداری
 ت) بیابان - خشکی در تمام سال - استپ بیابانی

① یک مورد

② دو مورد

③ سه مورد

④ چهار مورد

پاسخ

۲ بررسی عبارات نادرست:

ب) تابستان بارانی، زمستان خشک
 پ) ۷ ماه از سال بدون باران نه شش‌ماه

فیلم پاسخ

۶۵ شهرها، استان‌ها و کشورها نواحی سیاسی محسوب می‌شوند؛
زیرا

- ① حکومت‌ها درباره آن‌ها تصمیم می‌گیرند.
- ② یک نهاد آن‌ها را اداره و مدیریت می‌کند.
- ③ با مرزهای قراردادی از نواحی مجاور، متمایز می‌شوند.
- ④ در بستر نواحی انسانی قرار دارند.

فصل
فصل ۱: ناحیه چیست

واحد یادگیری
درس ۲: انسان و ناحیه

زیرواحد یادگیری
کانون ناحیه، مرزهای ناحیه

حیطه شناختی
مقدماتی

پاسخ

۲ شهرها، استان‌ها و کشورها نواحی سیاسی محسوب می‌شوند؛ زیرا
یک نهاد آن‌ها را اداره و مدیریت می‌کند.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۲: نواحی طبیعی

واحد یادگیری
درس ۳: نواحی آب و هوایی

زیرواحد یادگیری
فشار

حیطه شناختی
پیشرفته

۶۶ در ناحیه استوایی به دلیل یک کانون ایجاد می‌شود در ناحیه حاره‌ای از استوا تا مدارات شمالی و جنوبی، هوای گرم بالا می‌رود. در مناطق استوایی هر روز باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود.

۱ گرمای همیشگی - کم‌فشار - $27^{\circ} 23^{\circ}$ - صبح

۲ زاویه مستقیم تابش - کم‌فشار - $5^{\circ} 66^{\circ} 33^{\circ}$ - صبح

۳ زاویه مستقیم تابش - کم‌فشار - $27^{\circ} 23^{\circ}$ - عصر

۴ گرمای همیشگی - پرفشار - $5^{\circ} 66^{\circ} 33^{\circ}$ - عصر

پاسخ

۳ در ناحیه استوایی به دلیل زاویه مستقیم تابش و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. در ناحیه حاره‌ای از استوا تا مدارات $27^{\circ} 23^{\circ}$ شمالی و جنوبی، هوای گرم بالا می‌رود. در مناطق استوایی هر روز عصر باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود.

فیلم پاسخ

۶۷ کدام موارد دربارهٔ بیابان‌ها صحیح است؟

الف) بیابان‌های گرم عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدي واقع شده‌اند.

ب) در تقسیم‌بندی بر مبنای بارش، محدودهٔ ۵۰ - ۱۰۰ میلی‌متر را ناحیهٔ خشک تعریف کرده‌اند.

پ) عامل ایجاد بیابان گبی استقرار در مناطق پرفشار است.

ت) داغ‌ترین نقطهٔ زمین در سال ۱۹۹۲ در کشور لیبی ثبت شده است.

ث) علت ایجاد بیابان نامیب در آفریقا استقرار در مراکز پرفشار است.

۱) الف - پ

۲) ب - پ

۳) ت - ب

۴) ث - الف

پاسخ

۴ بررسی عبارات نادرست:

ب) ۵۰ تا ۱۰۰ میلی‌متر بارش منطقهٔ بسیار خشک (نیمه‌بیابانی) است.

پ) بیابان گبی و تکلمه ماکان به دلیل دوری از منابع رطوبت ایجاد شده‌اند.

ت) در سال ۲۰۰۹، داغ‌ترین نقطهٔ زمین با دمای ۷۰ درجه در بیابان لوت ایران ثبت شد.

فیلم پاسخ

۶۸. براساس متن زیر کدام عبارت درست است؟

«به طور کلی دو دسته عوامل موجب پیدایش و شکل‌گیری ناهمواری‌ها در سطح زمین می‌شوند: الف و ب که به ترتیب سبب به وجود آمدن کوهستان و شکل دادن به آن می‌شوند.»

۱) مورد الف حاصل فعالیت‌های تکتونیک صفحه‌ای و تغییر چهره زمین است و جدا شدن فلات از بستر خود و رسوب‌گذاری در مکان دیگر اشاره به مورد ب دارد.

۲) مورد ب اشاره به فرایندهای هوازدگی و فرسایش دارد و انواع حرکات ورقه‌ها بر روی بخش خمیری شکل گویسته به مورد الف اشاره دارد.

۳) بالا آمدن مواد مذاب اشاره به مورد ب دارد و چین‌خوردگی مربوط به مورد الف است.

۴) خرد و متلاشی و تجزیه شدن سنگ‌ها اشاره به مورد الف و چین‌خوردگی و شکست‌ها اشاره به مورد ب دارد.

پاسخ

۲) گزینه «۱»: اشاره به فرسایش شده اما در مورد بخش ب اشاره به هوازدگی نشده است در صورتی که هر دو این‌ها عوامل بیرونی را تشکیل می‌دهند. تغییر چهره زمین به هوازدگی و فرسایش مربوط می‌شود که به مورد ب اشاره دارد.

گزینه «۳»: بالا آمدن مواد مذاب و چین‌خوردگی هر دو مربوط به مورد الف (عوامل درونی) است.

گزینه «۴»: چین‌خوردگی‌ها، گسل‌ها یا بالا آمدن مواد مذاب و شکل‌گیری آتشفشان مربوط به مورد الف و هوازدگی و فرسایش و خرد و متلاشی شدن سنگ‌ها مربوط به مورد ب است.

فیلم پاسخ

۶۹ با توجه به اینکه سرعت هوازدگی در سنگ‌ها متفاوت است و به عواملی مانند جنس سنگ‌ها بستگی دارد، کدام گزینه درست است؟

- ۱) سنگ‌های گرانیتی و مرمرین حساسیت کمتری در مقایسه با سنگ‌های کلسیتی در برابر هوازدگی دارند.
- ۲) سنگ‌های مرمرین و گرانیتی حساسیت بیشتری در مقایسه با سنگ‌های کلسیتی در برابر هوازدگی دارند.
- ۳) سنگ‌های مرمرین و کلسیتی حساسیت کمتری در مقایسه با سنگ‌های گرانیتی در برابر هوازدگی دارند.
- ۴) سنگ‌های مرمرین و کلسیتی حساسیت بیشتری در مقایسه با سنگ‌های گرانیتی در برابر هوازدگی دارند.

پاسخ

۴) سنگ‌های گرانیتی از سنگ‌های مرمرین یا کلسیتی مقاوم‌ترند پس سنگ‌های مرمرین یا کلسیتی حساسیت بیشتری دارند.

فیلم پاسخ

۷۰. با توجه به تصاویر زیر کدام گزینه درست است؟

الف

ب

- ۱) مورد الف حاصل فرسایش آبی - بادی است فرایند آن برخلاف مورد ب، حاصل ایجاد تپه‌هایی در مکان وجود رطوبت در خاک است.
- ۲) مورد ب صرفاً در اثر فرسایش بادی پدید آمده است فرایند آن برخلاف مورد الف، که در اثر فرسایش آبی ایجاد شده است.
- ۳) مورد الف حاصل فرسایش بادی - آبی است، فرایند آن همانند مورد ب که حاصل تخریب بخش نرم‌تر و باقی‌ماندن بخش‌های سخت‌تر است.
- ۴) مورد ب در اثر فرسایش بادی پدید آمده است فرایند آن همانند مورد الف که حاصل حمل ماسه‌های ریزدانه توسط باد و باقی‌ماندن درشت دانه‌هاست.

پاسخ

- ۳) هر دو شکل از اشکال کاوشی هستند و نام الف (یاردانگ) و نام ب (گرزدیو) است.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: ایجاد تپه در مکان دارای رطوبت مربوط به چاله‌های بادی است.
- گزینه «۲»: هیچ‌کدام در اثر فرسایش آبی به تنهایی نیستند.
- گزینه «۴»: حمل ماسه‌های ریزدانه توسط باد و باقی‌ماندن ماسه‌های درشت‌دانه مربوط به دشت ریگی است.

فیلم پاسخ

۷۱. با توجه به نمودار زیر و ترتیب «الف» و «ب»، کدام گزینه درست است؟

- ۱) هر نوع عقیده و اخلاقی، فرهنگی متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند. - هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به‌وجود می‌آورد.
- ۲) بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی، تناسب و هماهنگی وجود دارد. - هر نوع فرهنگی، به خصوصیات خاصی از افراد اجازه بروز می‌دهد.
- ۳) هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به‌وجود می‌آورد. - وقتی فردی کتابی می‌نویسد یا مجسمه‌ای می‌سازد یا به دیگری مهر می‌ورزد، از جهان فردی وارد جهان اجتماعی می‌شود.
- ۴) هر نوع عقیده و اخلاقی، فرهنگی متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند. - بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی، تناسب و هماهنگی وجود دارد.

پاسخ

- ۱ الف) تأثیر جهان ذهنی بر جهان فرهنگی را نشان می‌دهد؛ یعنی هر نوع عقیده و اخلاقی (جهان ذهنی)، فرهنگی (جهان فرهنگی) متناسب با خود را جست‌وجو می‌کند.
- ب) تأثیر جهان فرهنگی بر جهان ذهنی را نشان می‌دهد؛ یعنی هر فرهنگی (جهان فرهنگی) نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی (جهان ذهنی) را در افراد به‌وجود می‌آورد.

فصل
فصل ۱: فرهنگ جهانی

واحد یادگیری
درس ۱: جهان فرهنگی

زیرواحد یادگیری
جهان انسانی

حیطه شناختی
پیشرفته

فیلم پاسخ

۷۲. پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب چیست؟

الف) نظر دیدگاه دوم در مورد جهان تکوینی چیست؟

ب) نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی و طبیعی در دیدگاه اول،

چه نتیجه‌ای دارد؟

ج) کدام دیدگاه بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه

تأکید می‌کند؟

۱) به طبیعت محدود می‌شود. - علوم مربوط به ذهن افراد و فرهنگ

جامعه را نظیر علوم طبیعی می‌داند. - دیدگاه سوم

۲) ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و

تصرف می‌کنند. - قابلیت‌ها و ظرفیت‌هایی را از علوم انسانی و

اجتماعی سلب می‌کنند. - دیدگاه قرآن

۳) مهم و در تعامل با سایر جهان‌هاست. - قابلیت‌ها و ظرفیت‌های علوم

طبیعی را سلب می‌کنند. - دیدگاه اول

۴) استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهد. - باعث

می‌شود علم به علوم تجربی محدود شود. - دیدگاه دوم

پاسخ

۲ الف) براساس دیدگاه دوم، جهان تکوینی ماده خامی است که

فرهنگ‌های مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. در این دیدگاه،

جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر

جهان فرهنگی از دست می‌دهند.

ب) نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و

قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

ج) دیدگاه قرآن، جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر

مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند.

فیلم پاسخ

۷۳. کدام گزینه به ترتیب به ویژگی «عدالت»، «عقلانیت سطح دوم»،

«تعهد و مسئولیت» و «معنویت» اشاره دارد؟

۱) پایمال شدن حقوق انسان‌ها - پیدایش عرفان‌های دروغین - فرهنگ

جبرگرا و غیرمسئول - فراهم آوردن زمینه ظلم بر انسان‌ها

۲) معیار و میزان سنجش عقاید - پیر شدن جمعیت - انکار نقش

انسان‌ها در تعیین سرنوشت خود - پاسخ به پرسش‌های بنیادین بشر

درباره مرگ و زندگی

۳) تباه شدن منابع و امکانات بشر - ناتوانی در دفاع از هویت - گرفتن

قدرت مقاومت از آدمیان - ناتوانی در دفاع از حقانیت ارزش‌های خود

۴) قطبی شدن جهان - پاسخ به پرسش‌های متغیر - فراهم آوردن زمینه

گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول - بحران‌های روحی

و روانی

پاسخ

۴

نکته

در گزینه‌ها گاهی عبارتی ذکر شده که در صورت عدم وجود یک

ویژگی رخ می‌دهد، مثلاً پایمال شدن حقوق انسان‌ها، در صورت عدم

وجود عدالت رخ می‌دهد، اما باز هم مربوط به ارزش عدالت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست - نادرست: عقلانیت سطح اول یا معنویت -

درست - نادرست: آزادی

گزینه «۲»: نادرست: حقیقت - درست - درست - درست

گزینه «۳»: درست - نادرست: عقلانیت سطح اول - درست - نادرست:

حقیقت

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: فرهنگ جهانیواحد یادگیری
درس ۳: نمونه‌های فرهنگ جهانی ۱زیر واحد یادگیری
جهان‌گشایی و امپراتوریحیطه شناختی
مقدماتی

۷۴. کدام گزینه به ترتیب در مورد قومی که در اثر تهاجم نظامی

شکست می‌خورد، درست ولی در مورد مغولان، نادرست است؟

۱) اگر استقلال فرهنگی خود را حفظ کند، با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم و جذب کند. - با قدرت نظامی خود مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند.

۲) اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند، با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به‌دست آورد. - فرهنگ آن‌ها قومی و قبیله‌ای بود و شایستگی‌های جهانی شدن را نداشت.

۳) اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم و جذب کند. - فرهنگ‌هایی که از نظر نظامی از آن‌ها شکست خورده بودند، تحت تأثیر فرهنگ مغولان قرار گرفتند.

۴) اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند، می‌تواند استقلال نظامی خود را به‌دست آورد. - در چین، هند و ایران تحت تأثیر فرهنگ‌های اقوام مغلوب، هویتی چینی، هندی و ایرانی پیدا کرد.

پاسخ

۳

■ قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به‌دست آورد و اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند و به خدمت گیرد.

■ مغولان با قدرت نظامی خود مناطق وسیعی از جهان را تصرف کردند ولی فرهنگ آن‌ها، قومی و قبیله‌ای بود و شایستگی‌های جهانی شدن را نداشت. آنان به سرعت تحت تأثیر فرهنگ‌هایی قرار می‌گرفتند که به لحاظ نظامی از آنان شکست خورده بودند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست: جمله‌بندی نادرست است - درست

فیلم پاسخ

گزینه «۲»: درست - درست

گزینه «۳»: درست - نادرست: مغولان تحت تأثیر فرهنگ‌های دیگر قرار گرفتند.

گزینه «۴»: نادرست: استقلال سیاسی - درست

فصل
فصل ۱: فرهنگ جهانیواحد یادگیری
درس ۴: نمونه‌های فرهنگ جهانی ۲زیر واحد یادگیری
استعمار و بیداری اسلامیحیطه شناختی
پیشرفته

۷۵. در کدام گزینه، ترتیب وقایع در مراحل گسترش فرهنگ اسلامی، به درستی آمده است؟

① شبه جزیره عربستان، فرهنگ جاهلی قبیله‌ای داشت- عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام، با تلاش و کوشش عالمان مسلمان، از مرزهای سیاسی و جغرافیای جوامع مختلف عبور کرد- در سال نهم هجرت، گروه‌های مختلف برای پذیرش اسلام از سراسر شبه جزیره به مدینه آمدند- در مقابل نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت.

② رسول خدا (ص) طی ده سال حکومت، موانع سیاسی پیش روی اسلام را از بین برد- فرهنگ اسلامی، به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را درون خود هضم و جذب کرد- دولت‌های استعماری غربی، بخش‌های مختلف جوامع اسلامی را تحت نفوذ و سلطه سیاسی خود درآوردند- متفکران جهان اسلام، خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی هویت اسلامی را گوشزد کردند.

③ در مقابل نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت- قدرت نظامی و صنعتی غرب بیشتر سیاستمداران را مغلوب خود کرد- ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد- پیامبر اسلام، نامه‌های دعوت به دین خدا را به امپراتوری‌های ایران و روم فرستاد.

④ غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان و ... که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند- استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد- فرهنگ اسلامی گروه‌های بیگانه را ناگزیر می‌ساخت که برای بقای خود، در ظاهر از مفاهیم و ارزش‌های دینی استفاده کنند- فرهنگ جاهلی تا فتح مکه در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرد.

پاسخ

② مراحل گسترش فرهنگ اسلامی به ترتیب:

۱- عصر نبوی

۲- دوران خلافت

فیلم پاسخ

۳- دوره استعمار

۴- عصر بیداری اسلامی

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: عصر نبوی- دوران خلافت- عصر نبوی- عصر بیداری اسلامی

گزینه «۲»: عصر نبوی- دوران خلافت- دوره استعمار- عصر بیداری اسلامی

گزینه «۳»: عصر بیداری اسلامی- دوره استعمار- دوران خلافت- عصر نبوی

گزینه «۴»: دوران خلافت- دوره استعمار- دوران خلافت- عصر نبوی

۷۶. در مورد تأثیر استعمار بر جوامع اسلامی، چند مورد از

عبارت‌های زیر نادرست است؟

الف) قدرت سیاسی جوامع اسلامی در این دوران، از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد.

ب) استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

ج) دولت‌های استعماری غرب، بخش‌های مختلف جوامع اسلامی را تحت نفوذ و سلطه فرهنگی خود درآوردند.

د) قدرت نظامی و سیاسی غرب، بیشتر سیاستمداران و دولتمردان جوامع اسلامی را مغلوب ساختند.

ه) قدرت سیاسی جوامع اسلامی در این دوره، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود.

۱) چهار

۲) سه

۳) دو

۴) یک

پاسخ

۲) بررسی عبارت‌های نادرست:

ج) دولت‌های استعماری غرب، بخش‌های مختلف جوامع اسلامی را تحت نفوذ و «سلطه سیاسی» خود درآوردند.

د) قدرت نظامی و «صنعتی» غرب، بیشتر سیاستمداران و دولتمردان جوامع اسلامی را مغلوب ساختند.

ه) قدرت سیاسی جوامع اسلامی در این دوره، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و به صورت استبداد استعماری درآمد.

نکته

مقایسه استبداد ایلی و قومی با استبداد استعماری

استبداد ایلی و قومی	استبداد استعماری
• هویت غیراسلامی	• هویت غیراسلامی
• پشتوانه و پیشینه اسلامی	• پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از اسلام
• حفظ ظواهر اسلامی	• حذف مظاهر اسلامی به دلیل عمل

فیلم پاسخ

- در سایهٔ جهان غرب
- دوری از رویارویی با فرهنگ اسلامی
 - تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب

۷۷. علت هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی
ب) گمراهی انسان و داشتن حیاتی پست‌تر از حیوان
ج) اهمیت یافتن رمان در فرهنگ غرب

- ۱) سکولاریسم پنهان - محدود شدن انسان به ابعاد دینی خود - تمرکز بر بعد معنوی و آسمانی انسان در هنر قرون وسطی
۲) پروتستانتیسم - دوری انسان از خود - توجه ادبیات قرون وسطی به سلوک‌های معنوی و مشاهدات الهی انسان
۳) سکولاریسم پنهان - محدود شدن انسان به ابعاد دنیوی خود - توجه ادبیات مدرن به حالات روانی آدمیان در زندگی روزمره
۴) سکولاریسم - دوری انسان از خداوند - تمرکز بر بعد جسمانی و زیبایی‌های بدنی در هنر مدرن

پاسخ

- ۳ الف) علت پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی (پروتستانتیسم) ← سکولاریسم پنهان
ب) علت گمراهی انسان و داشتن حیاتی پست‌تر از حیوان ← محدود شدن انسان به ابعاد دنیوی خود
ج) علت اهمیت یافتن رمان در فرهنگ غرب ← توجه ادبیات مدرن به حالات روانی آدمیان در زندگی روزمره و این جهانی

میدانید

آشکار: انکار صریح و آشکار ابعاد غیرمادی جهان هستی

سکولاریسم
پنهان: رویکرد گزینشی به ابعاد معنوی جهان ← نتیجه پروتستانتیسم

فیلم پاسخ

۷۸. به ترتیب عبارات مرتبط با «آبادی دنیا در فرهنگ دینی و معنوی»، «رابطه اومانیزم و سکولاریسم» و «تأثیر اومانیزم بر حقوق» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- ۱ هدف مستقلی نیست، بلکه وسیله‌ای است که در خدمت اهداف معنوی قرار می‌گیرد - اومانیزم از نتایج منطقی سکولاریسم است - حقوق بشر صرفاً براساس خواسته‌ها، عادت‌ها و تمایلات طبیعی آدمیان شکل می‌گیرد.
- ۲ هدف نیست، بلکه وسیله‌ای است که در خدمت اهداف دنیوی قرار می‌گیرد - سکولاریسم از نتایج منطقی اومانیزم است - حقوق طبیعی بشر شکل می‌گیرد.
- ۳ هدفی مستقل است - اومانیزم پیامد سکولاریسم است - حقوق بشر مبتنی بر فطرت الهی انسان است.
- ۴ وسیله‌ای مستقل است - سکولاریسم پیامد اومانیزم است - حقوق بشر بر مبنای ربوبیت پروردگار شکل می‌گیرد.

پاسخ

۱

- در فرهنگ دینی و معنوی، آبادی دنیا هدف مستقلی نیست بلکه خود وسیله‌ای است که در خدمت اهداف معنوی قرار می‌گیرد.
- انسان بخشی از جهان هستی است و انسان‌شناسی هر فرهنگی، متناسب با هستی‌شناسی آن فرهنگ است؛ بنابراین اومانیزم، از نتایج منطقی سکولاریسم است.
- حقوق بشر بر مبنای اندیشه اومانیزمی، صرفاً براساس خواسته‌ها، عادت‌ها و تمایلات طبیعی آدمیان شکل می‌گیرد.

نکته

حقوق بشر در فرهنگ دینی	حقوق بشر بر مبنای اومانیزم (غرب)
براساس ربوبیت پروردگار و فطرت الهی یعنی خداوند هم خالق انسان است و هم تدبیرکننده و هدایت‌کننده او	شکل‌گیری حقوق طبیعی بشر صرفاً براساس خواسته‌ها، عادت‌ها و تمایلات طبیعی و این جهانی آدمیان

فصل

فصل ۲: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

واحد یادگیری

درس ۵: باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب

زیرواحد یادگیری

اومانیزم و اصالت انسان دنیوی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

فصل ۲: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

درس ۶: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب

رابطه فلسفه روشنگری و فرهنگ جدید غرب

۷۹. عبارت‌های کدام گزینه به‌ترتیب به دوران رنسانس و قرون وسطی اشاره دارد؟

- ۱) شاهزادگان اروپایی به رقابت با قدرت کلیسا پرداختند و در این جهت از حرکت‌های اعتراض‌آمیز کشیشانی حمایت کردند که با قدرت پاپ مخالف بودند- حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی پدید آمدند.
- ۲) پادشاهان و قدرت‌های محلی به عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا، فرصت بروز و ظهور پیدا کردند- با غفلت از نگاه توحیدی به عالم، خداوندگاران متکثر پرستیده می‌شدند.
- ۳) با رشد تجارت، بالا گرفتن تب طلا و کشف آمریکا، زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب، رعیتی فراهم آمد- آباء کلیسا از شعارها و مفاهیم معنوی و توحیدی استفاده می‌کردند اما رویکردی دنیوی داشتند و سکولاریسم در عمل را دنبال می‌کردند.
- ۴) تحریقاتی در مسیحیت در دو سطح اندیشه و نظر و زندگی و عمل رخ داد- فرهنگ غرب برای بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود، به سوی حذف پوشش دینی گام برداشت و به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان بازگشت.

پاسخ

۳) بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: دوران رنسانس- دوران رنسانس

گزینه ۲: دوران رنسانس- دوران یونان و روم باستان

گزینه ۳: دوران رنسانس- قرون وسطی

گزینه ۴: قرون وسطی- دوران رنسانس

میدانید

پیامدهای تحریفات مسیحیت در قرون وسطی:

در سطح اندیشه و نظر: مسیحیت با رویکردهای اساطیری آمیخته شد و با قبول تثلیث از ابعاد عقلانی توحید دور ماند.

فیلم پاسخ

در سطح زندگی و عمل: مسیحیان و آباء کلیسا در تعامل با فرهنگ امپراتوری روم، به نوعی دنیاگرایی گام برداشتند. کلیسا در این مقطع، عملکرد دنیوی خود را در پوشش معنوی و دینی توجیه می کرد.

فصل ۲: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

درس ۶: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب

رابطه فلسفه روشنگری و فرهنگ جدید غرب

مقدماتی

فصل ۲: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

درس ۶: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب

آثار فرهنگ جدید غرب در زندگی اجتماعی

۸۰ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب آثار فرهنگ جدید غرب بر کدام بخش از زندگی اجتماعی را نشان می‌دهد؟

الف) انقلاب صنعتی، از انگلستان آغاز شد و به تدریج در دیگر کشورهای اروپایی گسترش یافت.

ب) لیبرالیسم را جایز دانستن همهٔ امور بنا به خواست انسان تعریف کرده‌اند.

ج) رشد صنعت، قشر جدید سرمایه‌داران را به وجود آورد.

د) حقوق طبیعی بشر، باتوجه به خواسته‌ها و نیازهای صرفاً طبیعی و این جهانی او شناخته می‌شود.

۱) اقتصاد - علم و فناوری و صنعت - سیاست - حقوق الهی بشر

۲) علم و فناوری و صنعت - سیاست - اقتصاد - حقوق بشر

۳) اقتصاد - سیاست - علم و فناوری و صنعت - حقوق فطری بشر

۴) علم و فناوری و صنعت - اقتصاد - سیاست - حقوق طبیعی بشر

پاسخ

۲) الف) انقلاب صنعتی ← علم و فناوری و صنعت

ب) لیبرالیسم ← سیاست

ج) پیدایش سرمایه‌داران ← اقتصاد

د) شکل‌گیری حقوق طبیعی بشر ← حقوق بشر

نکته

لیبرالیسم اندیشهٔ سیاسی جدیدی است که براساس اصالت بخشیدن به انسان دنیوی (اومانیسم) شکل می‌گیرد و خواست و ارادهٔ آدمی را مبدأ قانون‌گذاری می‌داند.

فیلم پاسخ

۸۱. کدام گزینه در مورد تفاوت مسئله‌های روزانه و مسئله‌های بنیادی

نیست؟

- ۱) افرادی که با مسئله‌های بنیادی مواجه می‌شوند.
- ۲) مواجهه با مسئله‌های بنیادی به صورت دائمی نیست.
- ۳) زمانی که برای پاسخ به هر کدام اختصاص می‌یابد.
- ۴) موضوعات مسئله‌ها و آنچه که به آن پرداخته می‌شود.

پاسخ

۱

میدانید

انسان در زندگی روزانه خویش، معمولاً با مسئله‌هایی روبه‌رو می‌شود و به حل آنها می‌پردازد، از قبیل اینکه: امروز چه لباسی بپوشم؟ کدام کار را اول انجام دهم؟ چه غذایی بخورم؟ و درباره کارم با چه کسی مشورت کنم؟

اما در میان انبوه افکار و اندیشه‌های روزانه، گاه و بی‌گاه سؤال‌های خاصی خودنمایی می‌کنند که می‌توانند ساعاتی طولانی ما را به خود مشغول سازند و به تفکر وادار نمایند. از قبیل اینکه: مقصود ما از آزادی چیست؟ از برابری چه منظوری داریم؟ آیا اصولاً می‌توان آزادی را با برابری جمع کرد؟ اگر هر کس آزاد باشد هرطور که می‌خواهد زندگی کند، آیا نتیجه این نخواهد شد که آدم‌ها در وضعیت نابرابر قرار گیرند؟ چرا درد و رنج هست؟ و...

بنابراین این مسئله‌ها در مورد موضوعات با هم متفاوت هستند، همچنین سؤالات بنیادی‌تر دائمی نیست و گاهی سراغ افراد می‌آید و نیازمند وقت‌گذاری طولانی‌تری است، اما اینگونه نیست که این سؤالات حداقل در مواجهات اولیه فقط مختص افراد خاصی باشد.

۸۲. سومین مرحله از تفکر فلسفی چیست؟

- ۱) مواجهه با سؤال یا مجهول فلسفی
- ۲) طرح پرسش‌های فلسفی متناسب
- ۳) رسیدن به دریافت فلسفی و ایجاد شناخت
- ۴) برگزیدن دانسته‌های متناسب با مسئله و تفکر در آن

پاسخ

۴

میدانید

مراحل تفکر فلسفی: روبه‌رو شدن با مجهول‌ها و مسئله‌های فلسفی <
 طرح پرسش‌های فلسفی < رجوع به معلومات و تفکر در اندوخته‌ها
 و انتخاب معلومات مناسب با سؤال < رسیدن به دریافت فلسفی و
 تحقق شناخت و معرفت

۸۳ کدام گزینه در مورد تفکر فلسفی نادرست است؟

- ۱ در تفکر فلسفی، پس از طراحی مسئله به معلومات پیشین و استفاده از آنها می‌رسیم که احتیاج به تبحر در قوانین دارد.
- ۲ تفکرات غیرفلسفی لازمه زندگی هر انسانی است و ملاصدرا صرفاً توقف در فطرت اول را مناسب مقام انسانی نمی‌داند.
- ۳ قوه تفکر یک توانایی خدادادی است که با جدیت و پیوستگی رشد می‌کند و بدون تفکر هیچ کاری از انسان‌ها ساخته نیست.
- ۴ تفکر ثانی مانند تفکر اولیه به ذهن هر انسانی ممکن است خطور کند و مختص قشر خاصی مثل فیلسوفان یا اندیشمندان نیست.

پاسخ

- ۱ چون انسان به وسیله تفکر اولیه زندگی خود را سامان می‌دهد، این مرحله لازمه زندگی هر انسانی است و ملاصدرا اینکه انسان از مرحله اول عبور نکند و به مرحله فطرت ثانی نرود را شایسته آدمی نمی‌داند. (گزینه «۲»)
- این قدرت را خدا در وجود ما قرار داده و بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست. (گزینه «۳»)
- ممکن است هر کسی با پرسش‌های فلسفی مواجه شود و در حال تمرین فلسفی باشد. (گزینه «۴»)

۸۴. واژه فلسفه به معنای دانش خاص از چه زمانی آغاز شد؟

- ۱) پیش از سقراط و در دوره سوفیست‌ها
- ۲) سقراط این واژه را بر سر زبان‌ها انداخت
- ۳) پس از سقراط و استفاده او از این واژه
- ۴) بعد از پیشرفت دانش‌های مختلف

پاسخ

۴

میدانید

با گذشت زمان و پیشرفت دانش‌های مختلف، بر هر یک از شاخه‌های دانش نام ویژه‌ای گذاشته شد و به تدریج کلمه فلسفه فقط برای دانش خاص به کار رفت. بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: واژه فلسفه به معنای دوستداری دانایی بود. گزینه‌های «۲» و «۳»: درست است که سقراط این واژه را بر سر زبان‌ها انداخت، ولی به کل علوم گفته می‌شد.

۸۵ کدام مورد دربارهٔ واژهٔ سوفیست درست نیست؟

- ۱) سفسطه کلمه‌ای عربی به معنای مغالطه کاری است که ریشهٔ زبانی آن همین واژه است.
- ۲) سقراط اولاً به جهت تواضع و فروتنی که داشت، دوست نداشت این واژه برای او به کار رود.
- ۳) محتمل است که سقراط دوست نداشته با افرادی که این واژه به آنها اطلاق می‌شد، هم‌ردیف باشد.
- ۴) در اصل به معنای مغالطه‌گر بود که به جهت فعالیت‌های دانشمندان پیش از سقراط بر سر زبان‌ها افتاده بود.

پاسخ

۴

میدانید

بعدها کلمهٔ «سفسطه» هم که در زبان عربی از لفظ «سوفیست» گرفته شد، معنای مغالطه‌کاری پیدا کرد. سقراط به سبب تواضع و فروتنی در برابر دانایی و علم و شاید به خاطر هم‌ردیف نشدن با سوفیست‌ها، مایل نبود او را «سوفیست» یا دانشمند بخوانند و از این‌رو خود را فیلسوفوس (فیلسوف)، یعنی دوستدار دانش نامید. اما اصل معنای سوفیست به معنای دانشمند بود ولی چون دانشمندان دورهٔ سقراط به مغالطه‌گری مشغول شدند این واژه به مغالطه‌گر تغییر معنا داد.

۱۶ کدام گزینه در مورد ویژگی‌های فلسفه درست است؟

- ۱) فلسفه از نظر موضوع و روش شبیه ریاضیات است که در آن استدلال‌های عقلی کاربرد دارد.
- ۲) فلسفه موضوع اختصاصی دارد که از طریق عقل در مورد اصل وجود و مسائل پیرامون آن بحث می‌کند.
- ۳) ارتباط روش فلسفه با سایر علوم به این صورت است که از دستاوردهای تجربی آنها در استدلال‌های عقلی بهره می‌برد.
- ۴) فلسفه در مورد یک موجود خاص بحث نمی‌کند بلکه به تمام ویژگی‌های موجودات می‌پردازد و از جوانب مختلف بررسی می‌کند.

پاسخ

۲ بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست است؛ زیرا فلسفه تنها از نظر روش به ریاضیات شبیه است که روش آنها عقلی است.

گزینه «۳»: روش فلسفه روش عقلی است و برای حل مسائل فلسفی نمی‌توان از حواس و آزمایش یعنی روش تجربی بهره برد.

گزینه «۴»: فلسفه در مورد یک موجود خاص بحث نمی‌کند به این معنا نیست که پس در مورد ویژگی‌های همه موجودات بحث می‌کند بلکه در مورد اصل وجود که مشترک میان همه موجودات است بحث می‌کند و بحث از ویژگی‌های موجودات مربوط به علوم است.

فلسفه درباره یک موجود خاص بحث نمی‌کند، بلکه به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان، طبیعت و انسان می‌پردازد. فیلسوف درباره آن دسته از ویژگی‌های موجودات صحبت می‌کند که مربوط به هستی و موجودیت آنهاست. به همین خاطر، مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم به شمار می‌آیند. در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از حواس یا آزمایش بهره برد، در این موارد فقط باید به توانایی عقل و استدلال‌های عقلی تکیه کرد و با تفکر و تعقل و تجزیه و تحلیل دانسته‌ها به حل مسئله و کشف مجهول نزدیک شد.

۸۷ کدام عبارت در مورد شاخه‌های فلسفه نادرست است؟

- ۱) علمی مانند فلسفه اخلاق، فلسفه دین، فلسفه تاریخ و ... به ریشه فلسفه مربوط می‌شوند.
- ۲) شاخه‌های فلسفه، آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌کنند.
- ۳) شاخه‌های فلسفه، به بررسی هستی‌شناسانه یا وجودشناسانه موجودی خاص که در علم به ویژگی‌های آن پرداخته می‌شود، اختصاص دارد که نام آن از اضافه فلسفه به آن علم گذاشته می‌شود.
- ۴) برخی از شاخه‌های فلسفه را فلسفه‌های مضاف می‌نامند؛ زیرا کلمه فلسفه به کلمه‌ای که نام آن دانش یا موضوع خاص است، اضافه شده است.

پاسخ

- ۱) مباحث وجودشناسی و معرفت‌شناسی به ریشه فلسفه مربوط می‌شوند و علمی مانند فلسفه اخلاق، فلسفه دین، فلسفه تاریخ و ...، به شاخه‌های فلسفه مربوط می‌شوند.

کدام یک از پرسش‌های زیر نسبت به بقیه بنیادی‌تر و اساسی‌تر است؟

- ۱ آیا جامعه اصیل است یا فرد اصیل است؟
- ۲ آیا ارزش‌های اخلاقی تابع شرایط تغییر می‌کنند؟
- ۳ آیا عدالت بر این هستی نامتناهی حکم فرماست؟
- ۴ آیا انسان می‌تواند اشیا را همان‌گونه که هستند بشناسد؟

پاسخ

۴

بدانید

سوالاتی که مربوط به فلسفه است، بنیادی‌تر از مسائل مربوط به فلسفه مضاف و علوم هستند؛ بنابراین اگر سؤالی به اصل وجود و هستی بپردازد بنیادی‌تر است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این سؤال به فلسفه جامعه‌شناسی برمی‌گردد؛ زیرا سؤال بنیادی در مورد یک موجود خاص یعنی جامعه است.

گزینه «۲»: این سؤال به فلسفه اخلاق برمی‌گردد؛ زیرا سؤال بنیادی در مورد یک موجود خاص یعنی ارزش اخلاقی است.

گزینه «۳»: درست است که سؤال در مورد کل هستی است، ولی در مورد یک مفهوم خاص در هستی یعنی عدالت است و باز هم در فلسفه اخلاق بررسی می‌شود.

گزینه «۴»: در این گزینه ممکن است فردی احساس کند که موضوع سؤال در مورد انسان است، ولی محتوای سؤال در مورد نحوه شناخت انسان از جهان پیرامون است که به معرفت‌شناسی برمی‌گردد؛ چون شناخت نسبت به موجودی خاص نیست.

۸۹ کدام عبارت به حوزه فلسفه مضاف مربوط نیست؟

- ۱) آیا انسان‌ها همگی به کار خوب میل دارند و از بدی بیزارند؟
- ۲) از چه طریقی همگان می‌فهمند که دروغ گفتن کار خوبی نیست؟
- ۳) آیا خوبی و بدی قابل کشف عقل هر انسانی است یا باید خدا به او بگوید؟
- ۴) آیا همه موجودات از عدم پدید آمده‌اند یا اینکه همگی ازلی بوده‌اند؟

پاسخ

۴

میدانید

گزاره‌هایی که در مورد وجود و همه موجودات هستی باشند از جمله مسائل فلسفه اولی است. ولی اگر مسئله بنیادینی در مورد یک موجود خاص مطرح شود، در شاخه‌های فلسفه که فلسفه مضاف نام دارد، بررسی می‌شود. ویژگی‌ها و خواص موجودات هم موضوع علوم مختلف است.

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: در مورد انسان‌ها به عنوان یک موجود خاص است.
- گزینه «۲»: در مورد فهم خوبی دروغ است.
- گزینه «۳»: در مورد کشف خوبی و بدی‌ها توسط انسان است.
- گزینه «۴»: در مورد همه موجودات و وجود آنها بحث می‌کند.

۹۰. کدام گزینه در مورد باورهای ما درست است؟

- ۱) هر کسی زندگی خود را بر اساس باورهایش تنظیم می‌کند و بر آن اساس تصمیم‌گیری کرده و عمل می‌کند.
- ۲) مهم نیست که دلیل باوری را بدانیم یا ندانیم، مهم این است که هر کسی بر اساس باورهایی که دلیل آن را می‌داند تصمیم می‌گیرد و عمل می‌کند.
- ۳) هر کسی سعی می‌کند برای باورهایش دلیل‌هایی داشته باشد و زمانی که دلیل خوبی داشته باشد، بر اساس آن تصمیم‌گیری کرده و عمل می‌کند.
- ۴) هر کسی بر اساس باورهای مستدل خود زندگی کرده، تصمیم می‌گیرد و عمل می‌کند هر چند ممکن است دلایل او برای باورهایش نادرست باشد.

پاسخ

- ۱) ما با باورهای مان زندگی می‌کنیم و بر اساس آن‌ها تصمیم‌گیری کرده و عمل می‌کنیم. شاید دلیل برخی از آنها را بدانیم و برای برخی هم دلیل نداشته باشیم و صرفاً طبق عادت باشند.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»: اینگونه نیست که افراد بر اساس باورهایی که دلیل آن را می‌دانند عمل می‌کنند.
- گزینه «۳» و «۴»: ممکن است تصمیماتی که ما می‌گیریم بر اساس باورهایی باشد که دلیل ندارد و صرفاً از روی عادت است.

۹۱. کدام توضیح دربارهٔ فواید تفکر فلسفی، متفاوت است؟

- ۱) فیلسوف نمونه‌هایی از مغالطات فلسفی را به افراد ارائه می‌دهد، زیرا گاهی افراد بر اساس مغالطه، باورهای می‌آورند و بر مبنای آن تصمیم‌گیری می‌کنند.
- ۲) فیلسوف عقیده‌اش را بر پایهٔ خیال، تعصب، رضایت دیگران و ... بنا نمی‌کند و در صورتی که برای درستی آنها دلیل داشته باشد، می‌پذیرد.
- ۳) فیلسوف هر باوری را نمی‌پذیرد و تا برای آن استدلال و برهان اقامه نکند به آن اعتقاد نمی‌آورد، حتی اگر از افراد و اشخاص مختلف نقل شود.
- ۴) فیلسوف در مورد مسائل به نحو جدی می‌اندیشد و از مسیری صحیح به دنبال پاسخ‌های منطقی برای مسائل مهم زندگی می‌رود.

پاسخ

۱

میدانید

از فواید تفکر فلسفی:

• دوری از مغالطه‌ها:

یکی از فواید آموختن منطق توانایی تشخیص مغالطه‌ها و خارج کردن آنها از باورهاست. فلسفه از این توانایی منطقی کمک می‌گیرد تا اندیشه‌های فلسفی درست از تفکرات غلط تشخیص داده شود و راه رسیدن به اعتقادات درست هموار گردد. فیلسوفان می‌کوشند با کاستن از مغالطه‌ها، فهم درستی از حقایق، چه در عالم هستی و چه در مسائل بنیادی زندگی، ارائه دهند و آن را با گفتار مناسبی که خالی از مغالطه باشد، بیان کنند. آنها همچنین می‌کوشند نمونه‌هایی از مغالطه‌های فلسفی را جهت عبرت گرفتن دیگران، نشان دهند؛ چرا که برخی افراد گاهی بدون اینکه دقت کنند، در زندگی خود، باوری را که مبنای آن یک مغالطه است، پذیرفته و براساس آن تصمیم می‌گیرند و عمل می‌کنند.

• استقلال در اندیشه:

فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را بر پایهٔ خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند. او دربارهٔ استدلال‌ها می‌اندیشد و اگر به درستی‌شان پی ببرد، آنها را می‌پذیرد. عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشند و نظر می‌دهند؛ دربارهٔ خدا، آزادی، اختیار، خوشبختی و رنج. فرق فیلسوف با مردمان دیگر این است که اولاً فیلسوف دربارهٔ همین مسائل به نحو جدی فکر می‌کند؛ ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص. همهٔ گزینه‌ها به‌جز گزینهٔ «۱» در مورد توضیحات استقلال در اندیشه به عنوان یکی از فواید تفکر فلسفی است و فقط توضیح گزینهٔ «۱» در مورد دوری از مغالطه‌ها است.

۹۲. مردم عادی جامعه در چه زمینه‌ای ممکن است ابتدا با متفکران و اندیشمندان مخالفت کنند؟

- ۱ در عدم تبعیت از دیگران و اقامه برهان و دلیل
- ۲ تشخیص و خارج کردن مغالطات از تفکر
- ۳ جدیت در پرداختن به مسائل فلسفی
- ۴ دور شدن از عادات غیرمنطقی

پاسخ

۴. هر کدام از گزینه‌های فوق مربوط به یکی از فواید تفکر فلسفی است ولی آن فایده تفکر فلسفی که باعث مخالفت برخی مردم جامعه می‌شود رهایی از عادات غیرمنطقی است.

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: استقلال در اندیشه
- گزینه «۲»: دوری از مغالطه‌ها
- گزینه «۳»: استقلال در اندیشه
- گزینه «۴»: رهایی از عادات غیرمنطقی

۹۳. کدام گزینه در مورد رهایی از عادات غیرمنطقی به عنوان یکی از فواید تفکر فلسفی درست است؟

- ۱ گاهی پیش می‌آید مردم یک جامعه باورهای سنتی را بدون هیچ دلیلی پذیرفته‌اند و در مقابل فیلسوفان مقاومت می‌کنند.
- ۲ همواره متفکران و فیلسوفان با باورهایی که از نسلی به نسل بعد، منتقل شده است و افراد جامعه آن را پذیرفته‌اند مقابله می‌کنند.
- ۳ اگر برخی از تفکرات که مورد پذیرش اکثر جامعه است، توسط متفکران نقد شود، ابتدا مردم در مقابل آنها می‌ایستند و حرفشان را نمی‌پذیرند.
- ۴ همواره تلاش متفکران و فیلسوفان به کشف حقیقت و ابطال عادات غلط منجر شده است و مردم نیز عقاید باطل خود را کنار گذاشته و اصلاح کردند.

پاسخ

۳

میدانید

افراد متفکر و اندیشمند این جوامع، افکار و عقاید مورد پذیرش افراد جامعه را مورد نقد و ارزیابی قرار می‌دهند و اگر منطبق با عقل و استدلال نبود، آنها را نمی‌پذیرند و تلاش می‌کنند سایر مردم را نیز به باطل بودن آن افکار آگاه کنند. از آنجا که این قبیل عقاید و افکار مورد پذیرش مردم است، در ابتدا مردم سخنان این متفکران را نمی‌پذیرند و حتی دیدگاه آن متفکران را باطل و انحرافی می‌نامند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست است؛ زیرا در بسیاری از مواقع این چنین است نه اینکه گاهی رخ دهد.

گزینه «۲»: نادرست است؛ زیرا همواره متفکران با باورهای سنتی مبارزه نمی‌کنند بلکه با آن دسته از این باورها مبارزه می‌کنند که بدون دلیل و غیرمنطقی است.

گزینه «۴»: نادرست است؛ زیرا استقامت متفکران بالاخره در کشف حقیقت و ابطال عادات غلط به نتیجه می‌رسد، ولی این طور نیست که همگان هدایت شده و بپذیرند.

۹۴. هدف افلاطون از تمثیل غار از کدام گزینه دورتر است؟

- ۱) عدم پای‌بندی به باورهای بی‌دلیل گذشته
- ۲) جرأت کنار گذاشتن باورها و عادات غلط
- ۳) ارتقای توانمندی خود در کشف خطاهای ذهنی
- ۴) جدیت در کشف حقیقت و یافتن پاسخ درست

پاسخ

۳

بدانید

هدف تمثیل غار آنچنان که از عنوان کتاب در این بخش روشن است به دو فایده تفکر فلسفی یعنی استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیرمنطقی برمی‌گردد. بدین جهت گزینه‌ای که به این عناوین نزدیک نیست توضیحی است که به دوری از مغالطه‌ها برمی‌گردد. همه گزینه‌ها در مورد استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیرمنطقی است به‌جز گزینه «۳» که در مورد دوری از مغالطه‌ها است.

۹۵. کدام گزینه در مورد تمثیل غار نادرست است؟

- ۱) تنها برخی افرادی که در غار هستند موفق می‌شوند به سمت نور بروند و باورهای نادرست گذشته را کنار بگذارند.
- ۲) هدف این تمثیل بیان چگونگی هدایت توسط فلسفه است که ارسطو آن را در کتاب جمهوری شرح داده است.
- ۳) آنهایی که در غار هستند تصور می‌کنند هر آنچه در غار تجربه می‌کنند درست و همان حقیقت است.
- ۴) کسی که خود را از زنجیر باورهای غلط درون غار می‌رهاند، با رنج و مرارت با حقیقت آشنا می‌شود.

پاسخ

۲) تمثیل غار مربوط به افلاطون در کتاب جمهوری است نه ارسطو.

تنها برخی افراد هستند که به سمت نور و هدایت می‌روند و می‌توانند رنج و سختی مواجهه با نور و حقیقت و کنار گذاشتن عادات گذشته را تحمل کنند و معمولاً افرادی که در غار هستند تصور می‌کنند هر آنچه می‌بینند و می‌شنوند درست است.

۹۶. مشخص کنید که در هر یک از موارد زیر به ترتیب، کدام یک

از منابع کسب آگاهی و معرفت استفاده شده است؟

(الف) فرد مسلمانی براساس اعتقادات شخصی خود، زمین و منابع طبیعی را امانت خداوند در دست انسان می‌داند و از آلوده کردن محیط زیست خودداری می‌کند.

(ب) تجربه خواب کافی شبانه به من نشان داد، که خواب و میزان تمرکز در طی روز با یکدیگر ارتباط تنگاتنگی دارند.

(پ) مطالعه مقالات منتشر شده نشان می‌دهد که خواندن کتاب قبل از خواب، به بهبود کیفیت خواب کمک می‌کند.

۱) شهود - تجربه - استناد

۲) استناد - تجربه - عقل

۳) عقل - تجربه - استناد

۴) استناد - شهود - تجربه

پاسخ

۴ بررسی عبارت‌ها:

(الف) با مراجعه به منابع دینی، آگاهی صورت گرفته است، در نتیجه روش مورد نظر، استناد است.

(ب) تجربیات شخصی و غیرقابل تعمیم به دیگران، بیانگر روش شهودی است.

نکته

منظور از تجربه در گزینه‌ها، روش علمی یا تجربی است.

(پ) در صورت استناد به مقالات علمی، منابع کسب آگاهی، تجربه یا روش علمی است.

فیلم پاسخ

۹۷. کدام عبارت درباره مفاهیم علم تجربی درست است؟

- ۱) عدم پذیرش یک فرضیه علمی، معلول عدم تأیید توسط آزمایشات و مشاهدات تجربی است.
- ۲) مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره موضوعات مختلف، نظریه نام دارد.
- ۳) استفاده از تجربیات شخصی، به دلیل وجود پیش‌داوری‌های شخصی، در ایجاد یک فرضیه مردود است.
- ۴) فرضیه‌ها در صورت تأیید، لزوماً واقعی و درست هستند.

پاسخ

۱ بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست است؛ آنچه باعث رد شدن یک فرضیه می‌شود، عدم تأیید توسط آزمایشات تجربی یا عدم همخوانی با یافته‌های مقبول در علم تجربی است.

گزینه «۲»: نادرست است؛ مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع واحد، نظریه نام دارد.

گزینه «۳»: نادرست است؛ دانشمندان سعی می‌کنند با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی خود، یک پاسخ اولیه و حدسی ارائه کنند.

گزینه «۴»: نادرست است؛ پذیرفته شدن یک فرضیه، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست.

فیلم پاسخ

۹۸. هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، با کدام یک از اهداف علم تجربی مطابقت دارد؟

الف) شناخت متعصبانه به الگوهای سیستماتیک در فکر کردن اشاره دارد که منجر به انحراف از منطق و قضاوت صحیح می‌شود.

ب) رشد خودکنترلی و فهم قوانین در کودکی تحت تأثیر جلب توجه قرار گرفتن بیش از حد، از بین می‌رود.

پ) برای جلوگیری از سرکوب احساسات، به جای نادیده گرفتن آن، باید کلمات مورد نظر در موقعیت مناسب بیان شوند.

۱ تبیین - توصیف - کنترل

۲ توصیف - تبیین - کنترل

۳ تبیین - توصیف - پیش‌بینی

۴ توصیف - تبیین - پیش‌بینی

پاسخ

۲ بررسی عبارت‌ها:

الف) ماهیت و چیستی شناخت متعصبانه مورد توصیف قرار گرفته است.

ب) از بین رفتن رشد خودکنترلی مورد تبیین قرار گرفته است و علت چرایی آن بیان شده است.

پ) راهکاری برای جلوگیری و کنترل سرکوب احساسات بیان شده است.

فیلم پاسخ

۹۹. کدام گزینه در ارتباط با اهداف علم روانشناسی نادرست است؟

- ۱ بین اهداف علم تجربی ترتیب و توالی وجود دارد.
- ۲ در بررسی یک موضوع، در صورت دستیابی به یک تبیین خاص، تبیین‌های محتمل دیگر کنار گذاشته می‌شوند.
- ۳ روان‌شناسان لزوماً در توصیف پدیده‌ها دقیق و بی‌طرف نیستند.
- ۴ پیش‌بینی و کنترل لزوماً به شکل کامل امکان‌پذیر نیست.

پاسخ

۲ همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک موضوع یا پدیده، تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیح وجود داشته باشد. بنابراین، نباید با دست یافتن به یک تبیین خاص، تبیین‌های محتمل یا صحیح دیگر را رد کنیم.

فیلم پاسخ

۱۰۰. کدام یک از روابط علی و معلولی زیر به درستی بیان شده است؟
 الف) تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در علم ← تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم
 ب) تکرارپذیری ← رسیدن به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از یک مفهوم
 پ) پیچیدگی پژوهش‌های انسانی ← دشواری تکرارپذیری در روانشناسی
 ت) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی ← نرسیدن به نظریه واحد یا دیدگاه منسجم

۱ الف - پ

۲ ب - پ

۳ ب - ت

۴ پ

پاسخ

۴ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم، باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم می‌شود.
 ب) تکرارپذیری موجب رسیدن به نتایج یکسان و تقریباً مشابه در آزمایش‌های متعدد می‌شود.

بدانید

تعریف عملیاتی باعث رسیدن به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از یک مفهوم می‌شود.
 ت) تأثیر ارزش‌ها در تفسیر پدیده‌های انسانی موجب دشواری تکرارپذیری در روانشناسی می‌شود.

فیلم پاسخ

۱۰۱. در هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، افراد تا کدام مرحله

شناخت پیش رفته‌اند؟

الف) سارا مشغول استراحت است که ناگهان با صدای زنگ

تلفن از جا می‌پرد و به سمت آن می‌رود.

ب) پزشک با دیدن یکی از بیماران خود تشخیص داد که او از

اقوام دور ایشان است.

پ) وکیل در دادگاه مستندات پرونده را به خاطر آورد تا از

متهم دفاع کند.

۱) توجه - ادراک - تفکر

۲) توجه - ادراک - حافظه

۳) توجه - حافظه - تفکر

۴) ادراک - توجه - حافظه

پاسخ

۳) بررسی عبارت‌ها:

الف) انتخاب محرک خاص از بین محرک‌های اطراف صورت گرفته

است، که به معنای توجه می‌باشد.

ب) پزشک برای تشخیص بیمار (ادراک)، اطلاعاتی که قبلاً به

حافظه سپرده را بازبینی کرده است؛ در نتیجه تا مرحله حافظه پیش

رفته است.

پ) وکیل اگرچه مستندات پرونده را به خاطر آورده است، (حافظه)

اما در ادامه وارد فرایند استدلال (تفکر) شده است.

فیلم پاسخ

۱۰۲. چند مورد از عبارت‌های زیر دربارهٔ روان‌شناسی رشد نادرست است؟

- الف) در راستای شناخت بهتر تغییرات رشدی، حوزه‌های مختلف رشد در پنج حوزه از یکدیگر تفکیک شده‌اند.
- ب) نقطهٔ آغازین تحقیقات روان‌شناسی رشد، از زمان تولد انسان است.
- پ) معاشرت کردن و کمک کردن به دیگران از ویژگی‌های رشد اجتماعی هستند.
- ت) روان‌شناسی رشد، وظیفهٔ بررسی تغییرات رشدی همهٔ موجودات زنده را برعهده ندارد.

۱) یک

۲) دو

۳) سه

۴) چهار

پاسخ

۲) بررسی عبارت‌های نادرست:

- ب) روان‌شناسی رشد تلاش می‌کند تا تغییرات انسان را از زمان تشکیل نطفه تا مرگ بررسی کند.
- پ) کمک کردن به دیگران از ویژگی‌های رشد اخلاقی است.

فصل

درس ۲

واحد یادگیری

روانشناسی رشد

زیرواحد یادگیری

تعریف روان‌شناسی رشد

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۰۳. کدام عبارت دربارهٔ رسش به درستی بیان شده است؟

- ۱) به دلیل تأثیر وراثت بر آن، احتمال وقوع برخی ویژگی‌های رفتاری و شناختی، کاملاً قابل تشخیص است.
- ۲) موجب تفاوت افراد در جنبه‌های مختلف رشد می‌شود.
- ۳) آن دسته از تغییراتی است که در ابتدای تولد، بروز و ظهور پیدا می‌کند.
- ۴) عوامل محیطی بر آن تأثیرگذار هستند.

پاسخ

۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: با توجه به تأثیر وراثت بر رسش، می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

نکته

احتمال وقوع این ویژگی‌ها به‌طور دقیق قابل تشخیص نیست.
گزینهٔ «۲»: رسش، باعث شباهت افراد در جنبه‌های مختلف رشد می‌شود.
گزینهٔ «۳»: این تغییرات لزوماً در بدو تولد ظاهر نمی‌شوند، بلکه از دورهٔ جنینی تا مرگ فرصت بروز و ظهور دارند.

فیلم پاسخ

۱۰۴. کدام عبارت دربارهٔ کودک ۴ ساله‌ای که به والدین خود دروغ

می‌گوید، درست است؟

- ۱) ارتباط با افراد، نیازمند رشد اجتماعی است و چنین رفتاری به دلیل عدم رشد اجتماعی کافی از او سرزده است.
- ۲) عدم آگاهی از هیجانات اطرافیان، به خصوص مادر، موجب شده است که نتواند به درستی به هیجانات خود جهت دهد.
- ۳) رشد اخلاقی طی یک فرایند تدریجی و پیچیده ایجاد می‌شود.
- ۴) به دلیل محدود بودن رشد شناختی در این سن، در تصمیم‌گیری با مشکل مواجه شده است.

پاسخ

۳

میدانید

انجام کارهای خوب و پرهیز از کارهای بد، از مصادیق رشد اخلاقی هستند.

رشد درک اخلاقی در ابتدای دورهٔ کودکی اصلاً وجود ندارد و طی یک فرایند تدریجی و پیچیده به وجود می‌آید و تا قبل از آن کودک ۴-۵ ساله، مسئول رفتار خود نیست؛ چرا که توانایی تشخیص کار خوب و بد را ندارد.

فیلم پاسخ

۱۰۵. مشخص کنید کدام یک از موارد زیر به ترتیب، در ارتباط با

رشد در دوره نوجوانی درست است؟

الف) نظارت و ارزیابی تفکر در دوره کودکی وجود ندارد و نوجوانان برای اولین بار در این دوره به این ویژگی دست پیدا می‌کند.

ب) حساسیت نسبت به انتقاد دیگران، از پیامدهای تغییرات هیجانی در این دوره است.

پ) بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به والدین، از جمله تغییرات اجتماعی این دوره است.

ت) رشد سریع اخلاقی در این دوره باعث قضاوت بهتر درباره مسائل اخلاقی می‌شود.

۱ الف - پ

۲ ب - پ

۳ ب - ت

۴ پ - ت

پاسخ

۱

میدانید

نظارت و ارزیابی تفکر از تغییرات کیفی دوره نوجوانی محسوب می‌شود، به این معنا که برای اولین بار در این دوره به وجود آمده است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) حساسیت نسبت به انتقاد دیگران، از پیامدهای تغییرات شناختی در دوره نوجوانی است.

ت) رشد سریع شناختی در این دوره باعث می‌شود که فرد بهتر درباره مسائل اخلاقی قضاوت کند.

فیلم پاسخ

۱۰۶. منبع توجه به ترتیب در هر یک از عبارتهای زیر، کدام است؟
 الف) علی پس از پایان ساعت مدرسه، به خودروهای شبیه سرویس مدرسه خود، توجه می‌کند.
 ب) خانم احمدی به عنوان یک خیاط، به خوش‌دوخت بودن لباس‌ها در مهمانی توجه ویژه‌ای دارد.
 پ) سمیرا در خیابان مشغول رانندگی است که ناگهان یک موتور سیکلت با رنگ صورتی توجه او را به خود جلب می‌کند.

- ۱) اطلاعات موجود در حافظه - سبک پردازش و انتظارات - حواس
- ۲) سبک پردازش و انتظارات - اطلاعات موجود در حافظه - حواس
- ۳) حواس - اطلاعات موجود در حافظه - سبک پردازش و انتظارات
- ۴) حواس - سبک پردازش و انتظارات - اطلاعات موجود در حافظه

پاسخ

۲

میدانید

الف) زمانی که افراد، منتظر روبه‌رو شدن با محرک خاصی هستند، به محرک‌های شبیه به آن توجه می‌کنند، مثل فردی که منتظر سرویس است و به خودروهایی که شبیه به آن هستند توجه می‌کند.
 ب) توجه به یک محرک خاص، به خاطر شغل، رشته تحصیلی و ... در نتیجه اطلاعاتی است که فرد در ذهن خود نسبت به آن موضوع دارد؛ مثل خیاطی که به دلیل شغل خود، به دوخت لباس‌ها توجه دارد.

پ) زمانی که یک محرک، ویژگی خاصی مثل صدای بلند، رنگ خاص و اندازه بزرگ و ... دارد، حواس افراد را بیش‌تر تحریک می‌کند و توجه آنها را به خود جلب می‌کند؛ همانند موتور صورتی رنگ.

فیلم پاسخ

۱۰۷. کدام یک از عبارتهای زیر دربارهٔ موانع و عوامل ایجاد تمرکز

نادرست است؟

- ① استفاده از محرکهای رنگی باعث از بین رفتن یکنواختی و ثبات نسبی می‌شود.
- ② افزایش دفعات ارائهٔ محرک، ارتباط مستقیمی با افزایش خوگیری دارد.
- ③ عوامل فیزیولوژیکی و روان‌شناختی، موجب کاهش یا افزایش انگیزتگی ذهنی می‌شوند.
- ④ مشاهده یک موضوع از زوایای مختلف، راهکار از بین بردن آشنایی نسبی با محرک است.

پاسخ

- ① استفاده از رنگ‌های مختلف باعث از بین رفتن یکنواختی و ثبات نسبی می‌شود.

نکته

استفاده از محرک‌هایی که به خودی خود جذاب و رنگی هستند با ایجاد تغییرات درونی محرک، از عوامل ایجاد تمرکز است.

فیلم پاسخ

۱۰۸. کدام گزینه درباره کارکردهای توجه به درستی بیان شده است؟

- ① در گوش به زنگی هر چهار حالت ردیابی علامت، می تواند رخ بدهد.
- ② کارکرد جست و جو تحت تأثیر خستگی کاهش می یابد.
- ③ تعداد عوامل انحرافی با دشواری جست و جو، رابطه معکوس دارد.
- ④ عنصر کلیدی جست و جو، منتظر بودن است.

پاسخ

۱. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۲»: کارکرد گوش به زنگی، تحت تأثیر خستگی کاهش می یابد.
گزینه «۳»: تعداد عوامل انحرافی با دشواری جست و جو، رابطه مستقیم دارد؛ به این معنا که هر چقدر تعداد عوامل انحرافی بیش تر باشد، جست و جو دشوارتر خواهد بود.
گزینه «۴»: عنصر کلیدی گوش به زنگی، منتظر بودن است.

فیلم پاسخ

۱۰۹. هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه مطابقت دارد؟

الف) خطای ادراکی مولر لایر

ب) زمانی که فکر می کنید کسی شما را صدا می زند، در حالی که اصلاً کسی در خانه نیست.

۱) بسیاری از محرک های حسی وارد فضای ادراکی نمی شوند - چیزی که ادراک کرده ایم مطابق واقعیت نیست.

۲) احساس و ادراک هر دو وجود دارد - آنچه حس می کنیم الزاماً آن چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می کنیم.

۳) گاهی چیزهایی را ادراک می کنیم که هیچ گاه احساس نکرده ایم - آنچه حس می کنیم، الزاماً آن چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می کنیم.

۴) گاهی چیزی را ادراک می کنیم که مطابق واقعیت نیست - گاهی چیزهایی را ادراک می کنیم که هیچ گاه احساس نکرده ایم.

۴) عبارت اول بیانگر خطای ادراکی و عبارت دوم نشانگر توهم است.

تفاوت خطای ادراکی و توهم ← در توهم چیزهایی را ادراک می کنیم که هیچ گاه احساس نکرده ایم، در خطای ادراکی، چیزی را احساس می کنیم سپس ادراک هم می کنیم اما آنچه ادراک کرده ایم با واقعیت و احساس ما انطباق ندارد.

بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: اشاره به احساس بدون ادراک دارد - خطای ادراکی

گزینه «۲»: خطای ادراکی - خطای ادراکی

گزینه «۳»: توهم - خطای ادراکی

گزینه «۴»: خطای ادراکی - توهم

فیلم پاسخ

۱۱۰. هر یک از موارد زیر بیانگر کدام یک از اصول گشتالت است؟
 الف) ماه در کنار درختان و ساختمان‌ها، بزرگتر از زمانی به نظر می‌آید که در آسمان تنها مشاهده می‌شود.
 ب) در ورزشگاه، تماشاگرانی که لباس تیم محبوب خود را به تن کرده‌اند، در مقابل تیم رقیب در نظر گرفته می‌شوند.
 پ) در تابلوی مغازه، علی‌رغم سوخته شدن برخی از چراغ‌های نئون؛ نام کامل مغازه را می‌خوانیم.

۱) شکل و زمینه - مجاورت - استمرار

۲) شکل و زمینه - مشابهت - تکمیل

۳) مجاورت - مشابهت - تکمیل

۴) مجاورت - مشابهت - استمرار

پاسخ

۲) بررسی عبارت‌ها:

الف) براساس اصل شکل و زمینه، ادراک ما از یک شکل، تحت تأثیر زمینه‌های مختلف، تغییر می‌کند.
 ب) طبق اصل مشابهت، ما معمولاً اشیاء را براساس شباهت آنها در یک مقوله طبقه‌بندی می‌کنیم.
 پ) براساس اصل تکمیل، ما تمایل داریم اشیاء ناقص را به‌صورت کامل ببینیم.

فیلم پاسخ

